Влада - Радам!

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 70 (1320) ♦ Субота, 13 квітня 1996 року ♦ Ціна договірна

"... І хай душа, як дівчинка, зрадіє!"

І все-таки, як свідчать багаторічні спостереження, справжня весна у нас настає з Великого дня — весняного рівнодення. Наші пращури помітили це давно. Відомо, що нинішню пору в давнину на Україні називали березнем. З цього місяця починався рік. Тільки з XYI століття стали вживати сучасну назву — «квітень».

Сонце у цей день сяє особливо привітно й лагідно. Воскресає природа — оживає земля, дерева, навіть риба має особливу силу «хвостом розбиває кригу». Все співає хвалу життю. Людську душу окрилюють віра, надія, любов.

Найбільше радіють здавна святу Великодня діти. Погляньте, як старанно і радісно несе крашанки ця дівчинка. Мимоволі спадають на думку слова з пісні, котру співає популярний співак Віталій Білоножко: «І хай душа, як дівчинка, зрадіє!»

Отже, завтра — Великдень. Міцної нам віри, доброї надії, щасливої любові! На щастя Україні і кожному. Хай радіє душа!

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Конституцію ухвалить Верховна Рада

Під головуванням першого заступника Голови Верховної Ради України Олександра Ткаченка відбулася нарада голів постійних комісій, робочого осередку з представників депутатських груп і фракцій щодо узгодження проекту Конституції України.

Обговорювалось питання про порядок розгляду та прийняття проекту Конституції у Верховній Раді. Процедуру проходження проекту Основного Закону подали голови правових комісій В. Буткевич, В. Стретович та О. Стешенко.

Запропонували свій варіант розгляду та прийняття проекту Конституції представники одинадцяти депутатських груп і фракцій, що входять до робочої групи.

Під час ділового обговорення народні депутати обмінялися думками з приводу цього. Було відзначено, що у Верховній Раді триває серйозна, наполеглива робота над проектом Основного Закону. Зокрема, робоча група конструктивно опрацьовує проект, шляхом консенсусу узгоджує ті положення, які викликають різні підходи, розуміння і тлумачення.

Це дає всі підстави стверджувати, що саме Верховна Рада ухвалить нову Конституцію України.

Прес-служба Верховної Ради України.

Співробітництво без наддержавних структур

Україна—Казахстан:

До режиму вільної торгівлі

Під головуванням першого віце-прем'єр-міністра Павла Лазаренка у Кабміні відбулася нарада з питань підготування матеріалів до засідання спільної міждержавної українсько-казахстанської комісії з економічного співробітництва.

Розглянуто готовність двох міжурядових угод: «Про проект Конвенції між урядом України та урядом Республіки Казахстан про уникнення подвійного оподаткування та попередження податкових ухилень стосовно податків на доходи», а також «Про проект Угоди між урядом України та урядом Республіки Казахстан про принципи співробітництва в нафтогазових галузях».

(Закінчення на 2-й стор.).

Енергетики доповідають: криза здоланна

Відбулися парламентські слухання з реформування електроенергетики України.

Про реформування нашої електроенергетики і впровадження енергоринку зробив доповідь міністр енергетики та електрифікації України Олексій Шеберстов. Його виступ залишив неоднозначне враження. З одного боку, міністр не приховував, що галузь — одна з базових, свого роду «кровоносна система» всієї економіки — сьогодні «лежить». 82 відсотки енергоблоків відпрацювали розрахунковий ресурс, а 48 — перевищили його. Спрацьованість основного обладнання тепло- і гідроелектростанцій становить 50—60 відсотків.

(Закінчення на 2-й стор.).

В одну й ту саму річку двічі не ввійдеш

Група луганських учених провела соціологічне дослідження щодо проблем соціально-економічного розвитку як обласного центру, так і країни в цілому. Було опитано 400 респондентів. Деякі дані можуть здивувати тих, хто звик певним чином оцінювати ситуацію на сході України. Так, 71,3 відсотка опитаних висловилися проти реставрації СРСР. За єдиний інформаційний простір з Росією були лише 19,4 відсотка.

Читайте в суботньому випуску

Енергетики доповідають: криза здоланна

(Початок на 1-й стор.).

Звідси — потреба реконструкції і будівництва нових станцій. Однак через брак коштів будівництво більшості об'єктів зупинено. Основна причина — неплатежі за відпущену і використану енергію. Енергопідприємства через відсутність коштів не можуть розрахуватися з постачальниками палива, придбати обладнання і вести ремонтні роботи.

Ломка старої економічної системи, сказав міністр, супроводжується сьогодні глибокими кризовими явищами, спадом виробництва і споживання. Ситуація, що склалася, потребує радикальних заходів і змін. І робота в цьому напрямі ведеться цілеспрямована.

Отут у доповіді О. Шеберстова прозвучали вже оптимістичніші нотки. За його словами, Міненерго приступило до радикальних реформ. За основу побудови української моделі енергоринку взяли досвід країн, які провели реформи в енергетиці. Здійснено реструктуризацію галузі. З її завершенням створено умови для функціонування ринкових відносин між постачальниками і споживачами електроенергії, а також конкурентних відносин між генеруючими компаніями. Для постійного контролю за ходом реформ створено Міжвідомчу комісію з реформування електроенергетики України.

Ринок електроенергії почав діяти за Постановою Кабміну від 19 лютого 1996 року. А 21 березня основними учасниками енергоринку (шістьма генеруючими компаніями, АЕС та 27 станціями-постачальниками) укладено відповідний договір. Очікується, що створення такого ринку оздоровить обстановку в галузі та економіці в цілому.

— З'явилася впевненість у правильності обраного шляху, що підтверджується бажанням вкладати кошти в українську енергетику західними інвесторами. Успішно проходять переговори щодо проектів модернізації та реконструкції великих електростанцій, — сказав насамкінець О. Шеберстов.

Доповідь про основні напрями реформування атомної енергетики України зробив заступник голови Держкомітету з використання ядерної енергії Василь Котко.

Темі регулювання електроенергетики в Україні присвятив свій виступ голова Національної комісії з регулювання електроенергетики Зіновій Буцьо.

У слуханнях узяла участь група експертів. Вони навели багато цікавого про стан і реформування електроенергетики в інших країнах. Висвітлено, зокрема, питання організації ринку електроенергії, відносин власності, регулювання в енергетиці; внесено низку пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства. В обговоренні взяли участь народні депутати.

Іван ДМИТРЕНКО.

Парламентом, а не референдумом

«Як ви прогнозуєте подальші події, якщо Конституцію України не буде прийнято Верховною Радою?» — запитали народного депутата, керівника депутатської групи «Незалежні» Вадима Гетьмана, який разом із Миколою Карнаухом проводив прес-конференцію стосовно конституційного процесу в нашій країні.

Вадим Петрович відповів: «Якраз сьогодні на засіданні нашої депутатської групи і йшлося про те, щоб такого не сталося». І вже наприкінці зустрічі з журналістами ще раз сказав: «Я вірю, що Основний Закон України буде прийнято саме Верховною Радою».

Цю думку висловив і Микола Карнаух. Тільки в напруженій праці, говорив він, у безперервному пошуку компромісів можна досягти успіхів у конституційному процесі, а, значить, і злагоди в суспільстві.

На прес-конференції пролунала новина: соціалістична фракція Верховної Ради від опозиційного ставлення до проекту Конституції теж переходить до конструктивної роботи над ним. Принаймні так, сказав Вадим Гетьман, можна розцінювати те, що вона направила своїх представників до групи, яка працює над проектом Основного Закону.

Аналізуючи сам документ, і Вадим Гетьман, і Микола Карнаух разом з тим висловили немало до нього претензій. Їхня критика збігалася з тією, що не раз лунала з вуст парламентаріїв. Це і неясність обрисів виконавчої влади, і фактичне нівелювання органів місцевого самоврядування, і явні перекоси в бік президентських функцій. «Якщо б ми прийняли Конституцію у тому вигляді, в якому вона зараз є, — сказав Микола Карнаух, — вона дуже мало містила б у собі демократичних принципів».

Отже, позицію «Незалежних» визначено чітко: незважаючи на недоліки, вперто працювати над удосконаленням проекту Конституції й так само наполегливо вести його до схвалення і прийняття. Не шляхом референдуму, як цього дехто хоче, а згідно з регламентними нормами, тобто Верховною Радою України.

Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ.

ЗАЯВА

фракцій «Комуністи України — за соціальну справедливість і народовладдя» та Соціалістичної фракції Верховної Ради України

Шановні народні депутати!

Дорогі виборці!

З повідомлень офіційних засобів масової інформації та інших джерел стало відомо, що Президент, зібравши народних депутатів, які працюють у структурах виконавчої влади, поставив перед ними завдання: будь-що «сколотити» більшість у Верховній Раді і прийняти президентський проект Конституції.

Там же деякі «губернатори» у присутності Президента запропонували почати процес щодо зміщення Голови Верховної Ради України О. Мороза.

Це змушує нас поставити питання про повноваження тих народних депутатів, які обдурили своїх виборців і продовжують працювати у структурах виконавчої влади, тобто про виконання вимог Закону і ст. 13 Конституційного договору, у якій сказано: народні депутати України працюють у Верховній Раді України на постійній основі. Вони не можуть поєднувати депутатську діяльність з іншою, крім викладацької, наукової та іншої творчої роботою.

Саме ці депутати: Ємець, Дурдинець, Головатий, Бутейко та інші особливо наполягали на тому, щоб Верховна Рада працювала на професійній основі, і на необхідності послідовно проводити принцип розділення влад. Тепер стало очевидно, що це був свідомий обман. Сталося щось цілком протилежне: сплановано реалізується глибоке проникнення виконавчої влади у законодавчу з метою її підкорення інтересам виконавчої влади, а також фактичне підкорення Президентові прокуратури, судової влади.

Стало очевидно, що вони чинять спроби паралізувати законотворчу діяльність Верховної Ради.

Роблять це з очевидною метою:

— дискредитувати законодавчий орган і усунути його від законотворчої діяльності;

— розв'язати собі руки для безконтрольного і безкарного пограбування народних надбань мафіозними і корумпованими структурами, відвернути увагу народу від справжніх причин розвалу економіки, зубожіння абсолютної більшості трудящих, провалу нав'язаного МВФ економічного курсу.

Суть у цьому, любі виборці.

Влада виявилася неспроможна навести порядок у країні, приборкати злочинність, припинити розбазарювання державної скарбниці, вчасно сплачувати заробітну плату, пенсії, стипендії, хоча це були, либонь, найголосніші обіцянки нинішнього Президента.

Чи випадково, що протягом майже двох років з жодної з голосних справ, про які було заявлено і які мають величезне державне значення:

— БЛАСКО

— друкування гривні

— трастові компанії

— 900 млн. доларів, які були призначені для села і зникли без сліду,

— продаж дітей, —

з жодної з цих і багатьох інших справ так і не відбулися судові процеси.

Кому не вигідно поставити крапку в цих справах?

Нас почали зневажати, заявляючи, що наша присутність у цьому залі, як кухарчиних дітей, абсурдна. І робить це людина, народжена звичайною жінкою, не графської крові.

Ми бачимо, як триває залякування, шантажування й підкуп депутатів, у тому числі через призначення на найвищі державні посади тих, хто особливо догоджає Президентові — таких нині 45, а також через навішування генеральських зірок тим, хто безсоромно продає державні таємниці.

Підкуплені пільгами Президента за народні гроші засоби масової інформації дезорієнтують громадську думку, поширюють наклепи щодо позицій комуністів, соціалістів, лівих сил загалом, залякують народ.

Залякують кров'ю ті, хто нахабно не заявляє, а вже попереджає, що без кровопролиття вони не віддадуть награбоване в народу добро.

Останнім часом особливо активізувалися спроби використати Верховну Раду для задоволення інтересів знахабнілих мафіозних і корумпованих структур.

Ми вважаємо, що так далі тривати не може.

Нас наші виборці не уповноважували бути ширмою для використання Верховної Ради з метою посилення влади Президента та його оточення, що стоять на службі у фінансових ділків.

Враховуючи викладене, ми вимагаємо негайно повернути до порядку денного питання про припинення повноважень народних депутатів, які порушили закон і Конституційний договір, і вирішити його так, як записано у Законі та Конституційному договорі.

І тим самим створити нормальні умови для плідної роботи Верховної Ради.

Без цього ми вважаємо неможливою нашу участь в обговоренні питань порядку денного.

Керівники фракцій

П. СИМОНЕНКО,

Й. ВІНСЬКИЙ

Репліка

Юрій МУШКЕТИК, письменник

Може, давно не читали російських газет?

ПРОЧИТАВ я у «Литературной газете» за 20 березня статтю «Союз четырех плюс...» політолога Володимира Малінковича. Мова в статті — про перспективи економічного і політичного союзу чотирьох найбільших пострадянських держав. Стаття грунтовна, либонь, добре вивірена на комп'ютері власної душі, в ній зроблена спроба заглянути в майбутнє, спрогнозувати шляхи та наслідки можливої інтеграції. Можна погоджуватися чи не погоджуватися з окремими думками і положеннями — завуальованими і незавуальованими, — якби... Якби не останній, підсумковий абзац. Наведу його повністю:

«России «Евразийский союз» нужен прежде всего политически, украинцам, белорусам, казахам, да и другим народам постсоветского пространства — экономически. А всем нам без исключения — ради сохранения общего духовного и культурного наследства».

Отут і розкривається суть, довкола якої на чотирьох газетних колонках водив нас автор. Отже, росіянам найперше цей союз (про що безугавно кричать усі російські засоби інформації) потрібен з політичного боку, тобто, аби й надалі були могутньою державою, входити в коло інших незалежних потужних світових держав, бути шанованими на своїх і світових теренах (полишаю осторонь колишні й нинішні претензії певних російських кіл на визнання «вселенского предназначения», «избранности» российского народу — подавати приклад та наводити лад у світі), а українцям і всім іншим досить наїстися каші і вони будуть щасливі. Тобто — «экономически» той союз нам потрібен. І не більше. Автор свідомо не говорить про політичну долю українців, білорусів, казахів у майбутньому союзі, про неї недвозначно свідчить доля інших «менших» братів — тих самих чеченців, не говорить він і про те, що солідарність з чеченцями на самому початку цього побоїська висловили майже всі інші народи Російської Федерації, а оскільки час імперій минув, то попереду в тому спільному котлі... Втім, що ж у ньому? Не буду говорити сам. Процитую лише публікації тієї ж московської «Литературной газеты».

«Тяжело болеет русское общество» («Литгазета», багато разів).

«Россия, как и веками, и десятилетиями назад, живет по законам тайных решений и сговоров за спиной народов, парламентов, возможно, правительств ...из ряда возможных решений любой проблемы Россия всякий раз выбирает самое катастрофическое и унизительное» (А.Тарасов, «Литературная газета», 13.12.95 г.).

«Да где же он, патриот, этот самый ураган-патриот, если альфа и омега его программы состоит в реставрации того государственного устройства, которое со времен Ивана Грозного не претерпело сколько-нибудь значительных изменений... Нам бы хоть жизнь сносную учредить... Так нет: ураган-патриоты всех образовательных уровней, полагающие, что величие государства заключается в размахе его территории и той степени страха, который оно внушает своим соседям, денно и нощно радеют ввергнуть Россию в кровавую мясорубку, чтобы только по-прежнему за нами оставалась шестая часть земной тверди и чтобы нас трепетали прочие пять шестых» («Литературная газета», В.Пьецух, 27.01.93 г.).

«Государство, президент, правительство виноваты в том, что отношения между разными национальностями в России резко ухудшаются». «Власти России неумолимо движутся к тому, чтобы опять создать в стране психологию осажденной крепости...» (В.Белоцерковский, «Литературная газета», 27.03.96 г.).

Ще цитувати, чи досить? Можу ще. А чи треба?

А коментарі потрібні? Теж, думаю, що ні.

Одне лишень дивує: як тільки російська Дума проголосила свій неправий вердикт, у її коридорах з'явилися рабськи зігнуті постаті наших «землячків», деякі з них — з депутатськими мандатами в кишенях. Запобігливо заглядаючи думцям у вічі в сподіванні отримати, за словами Т.Г.Шевченка, хоч півдулі, аби під саму пику, вони принизливо дякують за денонсування Бєловезької угоди, догідливо усміхаються. Може, давно не читали російських газет, зокрема «Литературной»?

Київ.

СІМ РАЗ ВІДМІРЯЙ...

Пишемо нову Конституцію України

ПРОЕКТ нової Конституції, як і слід було чекати, активно обговорюється в пресі. Йдеться про співвідношення повноважень законодавчої і виконавчої влади, про центральні органи та місцеве самоврядування і про багато що інше. Менше уваги приділяють питанням специфічнішим, та все ж таки вкрай важливим. Наприклад, про місце і роль прокуратури в державному механізмі. Отож наша розмова — з Генеральним прокурором України Г.Т. ВОРСІНОВИМ.

— Григорію Трохимовичу, хотілося б знати Вашу думку про те місце й роль органів прокуратури, які їм відведено в проекті нової Конституції.

— Я уважно вивчив і весь проект, і його сьомий розділ «Прокуратура». Зважаючи на смисл новацій проекту щодо системи прокуратури, можу сказати однозначно: якщо в такій редакції його буде прийнято, то це не піде на користь зміцненню законності в Україні. І кажу це не тому, що я Генеральний прокурор і у керованої мною системи відбирають низку функцій, а тому, що для мене як юриста, який багато років пропрацював на ниві зміцнення законності, нарешті, як громадянина України, не байдуже, чи буде наша країна справді правовою державою.

Почну з того, що прийняття сьомого розділу в тому вигляді, в якому його викладено в проекті, призведе до суперечностей у двох основоположних державно-правових документах, а саме: в Декларації про державний суверенітет України і в Основному Законі країни, що має на ній базуватися. Якщо розділ 3 Декларації закріплює прерогативи прокуратури таким чином: «Найвищий нагляд за точним і одностайним виконанням законів здійснює Генеральний прокурор України...», то в проекті Основного Закону таке основоположне положення відсутнє. Це не дрібниця. Норми Декларації ніхто не скасовував. Кожен, хто бодай трохи розбирається в питаннях права, розуміє, що така невідповідність у двох основоположних актах неприпустима. Крім того, постає питання: хто має здійснювати нагляд за дотриманням законності? Хто має здійснювати захист прав і свобод громадян? Нарешті, що не менш важливо, хто захищатиме інтереси держави? Річ у тім, що сформульована в пункті 5 статті 119 проекту функція «представництво інтересів держави або громадянина в судах у випадках, визначених законом», не вносить ясності в розв'язання проблеми — хто має довести питання до суду?

Або візьмімо проблему незалежності як Генерального прокурора України, так і підпорядкованих йому прокурорів під час здійснення своїх конституційних обов'язків. У проекті про це — жодного слова, а це аж ніяк не дрібниця, зважаючи на важливість і специфіку діяльності прокурорів. Враховуючи ці та низку інших проблем, що можуть виникнути в правовому полі держави в разі прийняття проекту в незмінному вигляді, ми звернулися до народних депутатів з пропозицією відмовитися від деталізації напрямів діяльності прокуратури, бо в процесі поступового розвитку держави вони, звісно, уточнюватимуться і змінюватимуться. Тому ми вважаємо, що в Конституції має бути визначено лише основне призначення прокуратури, а конкретні напрями її діяльності — в законі про прокуратуру. На наш погляд, конституційні положення можуть бути такі:

«Нагляд за дотриманням законів і кримінальне переслідування осіб, які вчинили злочин, здійснюються Генеральним прокурором України та підпорядкованими йому прокурорами.

Генеральний прокурор України та підпорядковані йому прокурори в здійсненні своїх повноважень незалежні і керуються лише Конституцією та законами України».

— У проекті прокуратура позбавлена функції загального нагляду. Дехто з членів Конституційної комісії пояснює це як виконання вимог Ради Європи. А яка ваша думка?

— Почати свою відповідь я хотів би висловлюванням академіка Ю. Шемшученка: «Головним недоліком є те, що прокуратуру, за проектом Конституції, позбавлено загального нагляду. Якщо сьогодні ми позбавимо прокуратуру важелів впливу на стан законності, то це буде капітуляцією держави перед беззаконням». Гадаю, краще не скажеш. На підтвердження цієї тези я хочу навести ряд власних міркувань.

Органи прокуратури України, виконуючи конституційні повноваження щодо здійснення загального нагляду в 1992—1995 роках виявили 336 тисяч порушень закону, для усунення яких прокурори внесли протести, розпорядження. За нехтування законів, на вимогу прокурорів, було притягнено до відповідальності майже 145 тисяч осіб. Крім того, лише за минулий рік за результатами розслідування кримінальних справ, порушених під час загальнонаглядових перевірок, до кримінальної відповідальності було притягнено більш як тисячу осіб.

Таким чином, ця функція прокурорського нагляду за виконанням законів — досить ефективна і необхідна. Органи влади, як правило, позитивно сприймають протести, приписи та подання прокурорів і з урахуванням їхніх вимог вживають заходів щодо усунення порушень. Більшість, майже 97 відсотків, протестів прокурорів на незаконні правові акти задовольняють безпосередньо органи, що їх видали. За минулі 4 роки задоволено більш як 65 тисяч протестів.

Другий бік загального нагляду — захист конституційних прав і свобод громадян. У 1992-95 роках прокурори захистили права майже 47 тисяч громадян за їх зверненнями. На вимогу прокурорів поновлено права громадян у зв'язку з порушеннями трудового законодавства в 6 тисячах випадків, житлового законодавства більш як у 3,5 тисячі, з питань соціального захисту громадян — майже в 4 тисячах випадків.

На особистому прийомі у прокурорів побувало близько 800 тисяч громадян. Я наводжу ці дані для того, аби той, хто хоче позбавити прокуратуру цієї функції, замислився: хто здійснюватиме цю роботу?

Нам кажуть: для перепинення порушень з боку суб'єктів господарювання і службових осіб є органи контролю. Дивімося правді у вічі — наші органи контролю перебувають на стадії свого становлення і напрацювання досвіду. Тому більш-менш пристойно забезпечити законність у цих сферах найближчим часом вони не зможуть. Для їхнього становлення потрібен час. Крім того, а хто буде стежити за дотриманням законності в діяльності самих цих органів? Гадаю, багато хто зрозуміє, які виникають тут проблеми.

Існує думка, що роботу з нагляду мають узяти на себе суди. Нехай, мовляв, звертаються до суду і він розв'яже всі проблеми. По суті вірно. Так загалом і стоять справи в країнах Заходу. Хоча у Франції прокурори можуть оцінювати і рішення мерів, а також втручатися в діяльність комерційних структур на підставі формули «зловживання довірою держави». Проте це так, відступ. Що ж до суті питання, то тут є нюанс — ми не маємо такої густої мережі спеціалізованих судів, яку мають ці країни. Візьмімо, приміром, ФРН. Там є суд у сімейних справах, суд у кримінальних справах, суд у справах неповнолітніх, суд у трудових справах, суд у справах соціального забезпечення, адміністративний суд тощо. Скажіть, наша судова система має змогу розглядати таку кількість справ? Я кажу: ні. Бо знаю, в яких важких умовах працює наш загалом невеликий суддівський корпус. Вважаю, потік таких справ захлесне і зламає нашу судову систему, що лише стає на ноги. Крім того, суди вирішують спори тільки за заявою, позовом чи звертанням. Хто готуватиме в суди ці документи? Відповіді на це питання, у зв'язку з невеликою кількістю адвокатів, я не бачу. Багато громадян добре знають, як складно захистити свої права в суді навіть тепер.

Думаю, і структура уповноваженого з прав людини нині не зможе розв'язати цю проблему. Для її функціонування треба, за нашими підрахунками, не менш як 750 високопрофесіональних юристів. Чи маємо ми такий кадровий контингент в Україні? З усією відповідальністю можу сказати: ні. І чи потрібні нашій молодій державі за такої складної соціально-економічної обстановки такі великі матеріальні витрати, коли є система органів прокуратури, яка непогано працює і на яку не треба витрачати додатково жодної копійки?

І, нарешті, заяви декотрих наших опонентів про те, що ліквідації наглядової функції прокуратури вимагає від нас Рада Європи, не зовсім коректні. Вимоги Ради Європи спрямовані на забезпечення високих стандартів захисту прав і свобод людини, а які органи це виконуватимуть — інше питання. Адже навіть у країнах — членах ЄС правові системи не ідентичні. В цьому я ще раз переконався, беручи участь у міжнародному семінарі з проблем розвитку органів прокуратури, що його ми проводили спільно з Радою Європи. Навряд чи держави — члени Ради Європи зацікавлені в тому, щоб унаслідок реформування правової системи України, без урахування специфічного становища, в якому вона нині перебуває, відбулося не зміцнення, а послаблення дотримання законності, що може поставити під загрозу навіть сам факт незалежності країни.

Та й зважити на висновки пан'європейської конференції «Трансформація прокуратури в орган, сумісний з демократичними принципами права», зорганізованої Радою Європи в 1993 році, не завадило б. Там було сказано: «Щоб не помилитися, досягти успіху, важливо, щоб будь-яка створювана прокурорська система була сумісна з культурою та історією країни. Цю систему має сприймати суспільство, де вона функціонує».

— Григорію Трохимовичу, ще одне запитання. У проекті Конституції виключне право давати санкції на арешт, обшук тощо надано лише суду. Чи сприятиме це захистові процесуальних прав громадян?

— Так, статті 24 і 25 проекту встановлюють, що арешт, утримання під вартою осіб, котрих підозрюють у скоєнні злочину, а також проведення обшуку та огляду житла можуть здійснюватися лише за рішенням суду. Ніхто не сперечатиметься з членами Конституційної комісії, що це — європейський стандарт. Проте чи готові ми до запровадження такого стандарту? Ні. Наші реалії йому не відповідають. Конституція — не мрія, а Основний Закон для сьогоднішнього життя.

По-перше, за чинним законодавством наведені вище процесуальні дії санкціонує прокурор. Його рішення, у разі незгоди, можна оскаржити в суді. А в разі ухвалення формули, закріпленої в проекті, не зовсім зрозуміло, куди слід звертатися для оскарження рішення суду. У проекті сказано — до суду. Я хотів би спитати укладачів: до якого суду? До того, який дав санкцію? До вищого? Ще до якогось? Це не дрібниці. Це людські долі. Ця проблема хвилює не лише нас. Її розглядали й у Західній Європі. Наприклад, за рішенням Європейського суду з прав людини від 1979 року («справа Шісер»), і прокурор може бути особою, котра виконує функцію судді. Суд визначив у цьому рішенні, що таке твердження допускають лише тоді, коли прокурор у своїх діях незалежний такою самою мірою, як і суддя. А наше законодавство саме й закріплює незалежність прокурора.

По-друге, коли суддя дав відповідні санкції, яким же вбачають об'єктивний судовий розгляд справи тим самим суддею? Можна заперечити, що є така практика в цивілізованій Західній Європі. Але в Західній Європі суддя, який дав санкцію, не може брати участь у цьому судовому розгляді. А ми маємо стільки суддів? Далі, у Західній Європі санкції судді можна оскаржити в суді — але не просто суді, а в апеляційному, який не належить до системи загальних судів.

Чи маємо ми нині фінансові кошти й матеріальні засоби для створення в якнайстисліші терміни цілої системи апеляційного судочинства? Чи зможемо ми нині знайти хоча б 300 висококваліфікованих суддів для роботи в цій системі? Як бачите, питання, питання, питання, а життя вимагає дій — воно не може чекати.

Підбиваючи підсумок усього сказаного, хотілося б зазначити: якими функціями наділяти органи прокуратури і визначати їх місце і роль, звичайно, — прерогатива Верховної Ради. Проте, сподіваюся, народні депутати візьмуть до уваги висловлені тут думки. Нині ситуація така, що в реформуванні прокуратури треба діяти згідно з приказкою: «Сім раз відміряй, а раз відріж».

— Спасибі за інтерв'ю.

Розмову вів
Вадим МАКАРЕНКО.

Співробітництво без наддержавних структур

(Початок на 1-й стор.).

Також обговорено проекти двосторонніх угод про співробітництво в забезпеченні національно-культурних потреб українців у Республіці Казахстан та казахів в Україні та про сприяння добровільному поверненню депортованих осіб в Україну.

Незважаючи на те, що угоду про режим вільної торгівлі між двома країнами уже підписано у вересні минулого року, останнім часом виникли певні ускладнення з її введенням у дію. У зв'язку з цим на нараді було обговорено ряд заходів щодо впровадження режиму вільної торгівлі.

Павло Лазаренко висловив серйозні зауваження щодо недоопрацювання окремих документів, котрі стосуються повернення депортованих осіб в Україну.

Дуже важливим для обох країн є проект Угоди про співробітництво в нафтогазовій галузі. Він передбачає розширення взаємних поставок паливно-енергетичних ресурсів і товарів між господарюючими суб'єктами.

Україна—Росія: Угоди готуються ретельно

У Кабінеті міністрів України відбулося засідання української частини змішаної українсько-російської комісії зі співробітництва під головуванням першого віце-прем'єр-міністра України Павла Лазаренка.

Розглянуто стан підготовки до підписання угод в різних сферах співробітництва між Україною і Росією. Йшлося, зокрема, про взаємне визнання прав і врегулювання відносин власності, про вироблення підходів до розв'язання проблем заборгованості за постачання паливно- енергетичних ресурсів і погашення державного боргу України, про розблокування валютних коштів фізичних і юридичних осіб України на рахунках Зовнішекономбанку колишнього СРСР, про співробітництво в галузі атомної енергетики та про реалізацію міжурядової угоди щодо режиму вільної торгівлі.

У ході наради Павло Лазаренко відзначив, що, по-перше, знайдено механізм врегулювання питання заборгованості по енергоносіях, яка була в 1993—94 роках. По-друге, сьогодні проводять значну роботу зі взаємного визнання прав і врегулювання відносин власності. По-третє, закінчується підготовка до підписання чотирьох двосторонніх угод, триває інтенсивне підготування до візиту Президента Росії в Україну.

— Нами проведено велику роботу і щодо введення режиму вільної торгівлі. Думаю, що і Росія узгодить ці питання найближчим часом, — сказав у підсумку Павло Лазаренко.

Серйозні зауваження він висловив відносно документів, які потребують негайного доопрацювання. Це, зокрема, стосується міністерств культури, транспорту, зовнішніх економічних зв'язків і торгівлі, іноземних справ.

Усі угоди, що ретельно готуються, передбачено підписати до візиту Президента Росії в Україну.

Павло Лазаренко в підсумку наради підкреслив, що робота над доопрацюванням угод з обох сторін значно поліпшилася після зустрічі прем'єр-міністрів обох держав у Москві.

Україна — Білорусь: Інтерес взаємний

Питання торговельно-економічного співробітництва між Україною і Республікою Білорусь обговорювались на першому засіданні українсько-білоруської змішаної комісії. Підкреслювалося, що між двома країнами створено досить міцну двосторонню договірно-правову базу, яка дає змогу підняти зовнішньоекономічні зв'язки на вищий рівень. Намітилася активізація і в сфері інвестиційної діяльності. За даними Мінстату, в Україні зареєстровано 27 підприємств за участю білоруського капіталу з загальним обсягом інвестицій 2226,1 тисячі доларів США. Їх спрямовано в машинобудування і металообробку, внутрішню торгівлю, сільське господарство, фінанси, кредит, страхування, підприємства по ремонту споруд, науку. Українські інвестиції в Республіку Білорусь спрямовані у зовнішню торгівлю і становлять 500 тисяч доларів США, а також в машинобудування і металообробку — 1,73 млн.доларів США.

У номер

● *Чернігів*

Історію відроджують мери

Перше виїзне засідання Ліги історичних міст України відбулося у Чернігові. Їх мери обговорили проблеми відродження і збереження пам'яток історії, перспективи новітнього містобудування. Члени Ліги історичних міст відвідали ЧАЕС, місто Славутич. Мери постановили провести наступного року у Любечі другий з'їзд із питань самоврядування в Україні.

● *Житомир*

Колись воювали, тепер дружимо

Підписанням договору про співробітництво між Новоград-Волинським та волостю Суомуссалмі увінчалося перебування у Фінляндії делегації на чолі з головою Новоград-Волинської міськради Володимиром Загривим. Привід для таких контактів дещо незвичний. Наприкінці 1939 року 44-ту стрілецьку дивізію, яка базувалася на Житомирщині і комплектувалася з жителів області, було раптово кинуто на війну з Фінляндією. Дивізія, зовсім не підготовлена до ведення бойових дій в умовах суворої північної зими, опинилася в «котлі». У братській могилі на території волості Суомуссалмі покоїться 79 полеглих воїнів дивізії.

Фіни вшановують пам'ять полеглих бійців. Зокрема кінематографісти цієї країни зняли фільм про історію 44-ї дивізії.

Валентина ПИСАНСЬКА, «Голос України»

Вектор указує на АТР

Візит тижня

БЕЗПЕРЕЧНО, серед найважливіших подій в Україні — державний візит Президента Леоніда Кучми до Соціалістичної Республіки В'єтнам і Республіки Індонезія, який він здійснював протягом цього тижня.

Хоч зовнішня політика нашої держави і багатовекторна, та пріоритети в ній, принаймні на найближче майбутнє, окреслюються досить чітко: Європа, СНД, Північна та Латинська Америка, Близький і Далекий Схід, Азіатсько-Тихоокеанський регіон (АТР). Але і серед цих напрямів можна визначити чи не найперспективніші. Серед них — В'єтнам та Індонезія.

Щодо В'єтнаму, то обопільну вигоду від співробітництва видно, як кажуть, і неозброєним оком. Тривалий час економіки Радянського Союзу, і зрозуміло України, та В'єтнаму розвивалися в тісному контакті. А коли сказати точніше, то у цієї соціалістичної країни, яку ми всі разом «підгодовували» інвестиціями, на які будувалися підприємства промисловості, транспорту і на яких працювала значна кількість фахівців, підготовлених у СРСР, в тому числі й в Україні, є велика потреба продовжувати з нами співпрацювати.

Та не слід забувати, що і В'єтнам нині вже не той, який був раніше: країна розвивається надзвичайно швидкими темпами, і бажаючих посісти своє місце на тамтешньому ринку вистачає. Тому закріпитися там, де ми вже є, укласти угоди на співробітництво в нових галузях, було місією представницької української делегації, очолюваної Президентом. Судячи з повідомлень інформаційних агенцій, їй це вдалося.

Учора завершено і візит до Республіки Індонезія. І хоч ця, одна з найбільших держав світу, перебуває ніби в тіні великої політики, але інтерес до неї останнім часом дедалі зростає. Ставши на шлях економічних реформ, вона стрімко розвивається, особливо її промисловість. І хоч Україну від цього регіону віддаляють чималі відстані, проте це не завада, коли йдеться про таке вигідне співробітництво, як, скажімо, в суднобудівній галузі. Індонезія — острівна держава, тому її потреби в морському транспорті величезні. Саме те, що ми вміємо добре робити. Вже під час візиту індонезійська сторона підтвердила свої наміри про надання замовлень українським суднобудівним підприємствам.

Оскільки українська делегація була надзвичайно представницька, то наміри про співробітництво були реалізовані в конкретні міжурядові угоди — про цивільне авіасполучення, торгівлю, заохочення і захист інвестицій, уникнення подвійного оподаткування, а також про створення спільної комісії з торгово-економічного співробітництва.

І хоч результати загадувати ще зарано, однак те, що Україна утверджується у таких двох провідних країнах Азіатсько-Тихоокеанського регіону, як В'єтнам та Індонезія, дає підстави сподіватися, що ми посядемо гідне місце на тутешньому ринку, співпрацюватимемо на довгочасній основі.

Знахідка тижня

Людмила МЕНЖУЛІНА, «Голос України»

Шукали за «круглим столом», а знайшли на виставці

Що саме? «Антикризовий локомотив». Так називали програми енергозбереження учасники засідання «круглого столу» в Українській спілці промисловців і підприємців, яке відбувалося 9 квітня.

Сказати, що то були надто вже цікаві розмови, не можна. Принаймні, запрошені журналісти переважно «обкатали» тему неодноразово і нових відкриттів, навіть зустрівшись з керівництвом спілки, Держкомітету з енергозбереження та іншими відповідальними особами, не зробили.

Та саме цього дня в АТ «Діпросільмаш» «стартувала» третя спеціалізована виставка проектів і обладнання енергозбереження. Оце було справді цікаво. На виставці демонструвались енергоефективні проекти і технології, електротехнічне обладнання, системи автоматичного керування, регулювання й контролю, прилади обліку й регулювання споживання газу, тепла, води, пари, електроенергії, засобів захисту металу від корозії, міні-котельні, блок-пункти автозаправних, сонячні водонагрівачі і навіть проекти дач та інших будівель різного призначення з застосуванням спеціальних «енергозбережних» будматеріалів.

Як пояснила координатор виставки, заступник директора інституту «Діпросільмаш» Валентина Андріяш, їхня організація є головною в розробці «Комплексної програми економіки і раціонального використання паливно-енергетичних ресурсів на підприємствах галузі» — Міністерства машинобудування, військово-промислового комплексу і конверсії України. За три роки вони зуміли об'єднати ідеєю численні фірми, підприємства, створити банк даних випуску продукції цього профілю. А тепер шляхом проведення дуже доступних (за умовами участі) виставок всіляко підтримують вітчизняних виробників, допомагаючи їм знаходити партнерів, замовників.

Сергій ЛАВРЕНЮК, «Голос України»

Указ тижня

У підприємств з'явився шанс

НА СЬОГОДНІ сума прострочених платежів (за документами, які зобов'язують до оплати) становить 1,4 квадрильйона карбованців, а сумарна кредиторська та дебіторська заборгованість наближається до 6 квадрильйонів. Зазначимо, що неплатежі за останніх три роки набули просто обвального характеру. Скажімо, якщо на початок 1993 року сума кредиторської заборгованості підприємств і організацій становила 15 трильйонів карбованців, то до кінця року вона сягнула 130 трильйонів, а вже наприкінці 1994 року становила 700 трильйонів карбованців. Тож, якби ситуація розвивалася такими самими темпами і надалі, то, за оцінками фахівців, до кінця 1996 року сума неплатежів сягнула б 12 — 14 квадрильйонів карбованців.

Головною метою Указу Президента «Про заходи щодо стабілізації фінансового стану підприємств», що з'явився минулого тижня, і є розв'язання проблеми неплатежів. Коментуючи положення Указу, віце-прем'єр-міністр Анатолій Кінах зазначив, що далі терпіти це лихо неможливо, оскільки неплатежі вкрай негативно впливають на виконання прибуткової частини держбюджету та загострюють ситуацію з виплатою зарплат і пенсій. За його словами, сьогодні в цілому по Україні заборгованість по зарплаті становить 120 трильйонів карбованців, з яких близько 81 трильйона — заборгованість бюджетної сфери. Дуже показово, що Анатолій Кінах кваліфікує кількамісячні затримки зарплати як порушення прав людини. Наголосимо, що подібна оцінка високою посадовою особою дається чи не вперше.

Крім проблем з зарплатою, неплатежі дестабілізують виробничу діяльність підприємств. Попередня заборгованість фактично заблокувала їхні рахунки. Тому, за словами Анатолія Кінаха, сьогодні стоїть завдання — за допомогою точної, взаємоузгодженої системи гнучких економічних заходів створити такі умови, які дозволяли б підприємствам, що виробляють конкурентоспроможну продукцію, поповнювати за рахунок власної виробничої діяльності оборотні кошти та проводити ефективні структурні зміни. Указ увільняє підприємства та організації всіх форм власності від сплати пені (нарахованої відповідно до Указу Президента від 16 березня 1995 року «Про заходи щодо нормалізації платіжної дисципліни в народному господарстві України) станом на 1 квітня 1996 року, крім підприємств-боржників, які в договорах з кредиторами передбачали стягнення пені та її розмір. Крім того продовжено до 1 грудня 1996 року строк повернення одержаних у 1994—95 роках кредитів Національного банку України через державний бюджет та сплати відсотків від сум простроченої заборгованості за користування цими коштами за станом на 1 квітня 1996 року без нарахування за цих умов відсотків за час відстрочки.

Зрозуміло, що й після 1 грудня буде багато підприємств, які не зможуть сплатити заборгованість перед бюджетом чи перед кредиторами, тому до того часу планується розробити механізм банкрутства та реструктуризації таких підприємств. Також указ передбачає проведення індексації основних фондів підприємств. Проте її планується здійснити таким чином, щоб це не вплинуло на приватизацію тих об'єктів, де вона вже розпочалася, та щоб це не призвело до перевищення розрахункового індексу інфляції на 1996 рік.

Можливо, цей указ та пакет інших документів, які планується прийняти найближчим часом, розв'яжуть вузол неплатежів. Але поки що на багатьох підприємствах зарплату виплачують власною продукцією. Скажімо, на Новомосковському заводі Дніпропетровської області — посудом, який ще треба реалізувати (див. знімок).

Фото Валерія СОЛОВЙОВА (Укрінформ).

Василь ТУГЛУК, «Голос України»

«Антарктиці» честь дорога. Мені — теж

Резонанс тижня

ПІСЛЯ публікації в «Голосі України» 30 березня цього року статті «Повірити «Градобанкові» чи сунути голову в зашморг?» представники банку звернулися до редакції з проханням представити і їхню точку зору на конфлікт між «Антарктикою» і «Градобанком» у нашій газеті. Редакція не відмовила їм у цьому, оскільки «Голос України» сповідує об'єктивність та плюралізм думок. Однак представникам «Градобанку» запропонували вилучити в статті висловлювання, які друга сторона, тобто «Антарктика», може оскаржити в суді. Оскільки градобанківці цього не зробили, вихід статті в світ залишився під знаком запитання.

Однак історія на цьому, як і слід сподіватися, не закінчилася. Спочатку «Всеукраинские ведомости» 10 квітня, а потім «Киевские ведомости» 11 квітня опублікували статті, в яких взаємовідносини між рибопромисловим орендним підприємством «Антарктика» і «Градобанком» подали з позицій, які докорінно відрізняються від тих, що викладені в «Голосі України». І якщо у «Всеукраинских ведомостях» начальник управління кредитування «Градобанку» викладає свою версію того, чому кредит не надійшов «Антарктиці», то в «Киевских ведомостях» акцент зміщується, так би мовити, на оціночні критерії. Єгор Артемовський, звинувачуючи у нечесних діях керівників рибопромислового об'єднання, заразом вирішив повчити, як треба працювати автора статті «Повірити «Градобанкові» чи сунути голову в зашморг?» Звинувативши мене в тенденційності та інших гріхах, вказує на те, що стаття була опублікована у той час, коли справа розглядалася у Вищому арбітражному суді України. Наскільки я розумію, цим самим пан Артемовський хоче, очевидно, сказати, що я чинив тиск на суд. Та, якщо бути точним, публікація з'явилася після суду. Окрім того, в ній жодної апеляції чи звернень до суду не міститься, чого не можна сказати про статтю пана Артемовського. І взагалі як розцінити публікації у двох газетах напередодні розгляду справи колегією Вищого арбітражного суду?

До речі, кожен журналіст, а тим більш юрист, як назвав себе Є. Артемовський, мав би знати, що будь-яка серйозна публікація, тим більше критична, не може з'явитися в нашій газеті, якщо в її автора немає підтвердних документів. Так от, я міг би спокійно спростувати всі звинувачення, оскільки кожен названий факт у статті «Повірити «Градобанкові» чи сунути голову в зашморг?» має документальне підтвердження. І не тільки. В розпорядженні редакції достатньо документів для написання ще кількох статей. Однак вони будуть оприлюднені лише після рішення колегії Вищого арбітражного суду.

А нині, як стало відомо, керівництво «Антарктики» прийняло рішення через суд вимагати відшкодування моральних збитків і спростування фактів, наведених у публікаціях «Всеукраинских ведомостей» та «Киевских ведомостей», від «Градобанку» та згадуваних газет. Оскільки зачеплено і мою честь та гідність, то я теж вирішив звернутися з позовом до відповідної інстанції. Отже, до зустрічі в суді, колеги.

Віктор СКРИПНИК, «Голос України»

Вінницький лелека прилетить до столиці з корзиною достатку

Договір тижня

ВІННИЧЧИНА має можливість нагодувати 5 областей держави. Облдержадміністрація готова укласти угоду на поставку продуктів харчування. На взаємовигідній основі, зрозуміло.

Ні-ні, та й заболить голова у «батьків» стольного града: чим годувати киян? Донедавна про це думалося менше — виручали централізовані поставки продуктів харчування. Графіки було розписано чітко — навіть по годинах. Інша справа нині...

Столиця, звичайно, не на голодному пайку. Однак бувають випадки, коли запасів тієї чи іншої продукції залишається в обріз. Нещодавно, за словами заступника голови Київської міської держадміністрації Івана Кучерявого, таке трапилося із запасами твердого сиру. Вони складали лише 4 тонни. Тим часом у Вінниці (це не так і далеко від столиці) ламають голову, де реалізувати 60 тонн того ж таки твердого сиру? І не лише сиру. На складах і базах області, за словами голови обласної держадміністрації Миколи Мельника, накопичилося продуктів харчування і товарів на суму більш як 200 трильйонів карбованців. Звідки вони взялися? З неба, звичайно, не впали — просто минулого року вінничани непогано попрацювали. Скажімо, зерна зібрали найбільше в державі. А вартість цукру в області нині, мабуть, найнижча у державі — 85—90 тис. карбованців за кілограм. Вперто шукає ринки збуту АТ «Вінницям'ясо»: з виробництва м'ясних виробів вінничани поступилися першістю лише дніпропетровцям.

Словом, приїзд до міста над Бугом столичних гостей був цілком закономірний. «До багатого господаря приємно навідатися». Між іншим, більшість делегації складали колишні вінничани. Іван Кучерявий — родом з Ямпільського району. До речі, мер столиці Леонід Косаківський також вінничанин.

Гостей запросили на оптово-промисловий ярмарок. Там, просто біля стелажів, було укладено ряд угод. А договір про співпрацю підписали у залі кіноконцертного комплексу «Плеяда».

— Не так просто нагодувати столицю, як твердить дехто, — сказав після підписання угоди М. Мельник. — Але таке твердження не для нас. Одного Києва для нас замало. Ми сьогодні маємо можливість прогодувати 5 областей держави...

Достаток, створений у найбільшій сільськогосподарській області, символізує дерев'яний лелека. Такий сувенір вінничани вручили гостям. Ті, у свою чергу, подарували господарям «шматочок Києва» — картину, у центрі якої зображено Києво-Печерську лавру.

...Раптом усі, хто зібрався у залі, ніби за командою звернули погляди на сцену. Звідти долинув дзенькіт розбитого скла — пінисте шампанське полилося на підлогу. Це офіціант заплутався у портьєрах: поспішав подати шампанське, та й розбив пляшку.. На щастя!

Вінницька область.

На святі писанки в Івано-Франківській середній школі № 23.

Фото Володимира МИГОВИЧА (Укрінформ).

Юліана ШЕВЧУК, «Голос України»

Мама чи мачуха?

Знайомство тижня

МІНІСТР України у справах національностей та міграції Володимир Євтух провів першу прес-конференцію, на якій виклав своє бачення сучасної державної етнополітики.

У полі зору реорганізованого міністерства проблем сьогодні вдосталь. Це взаємодія української нації з представниками інших етнічних груп, що традиційно мешкають на терені України, міграція, біженці, повернення депортованих народів, нарешті, втілення у життя конкретних рішень. Новий міністр наголосив, що, на жаль, досі не вироблено державної міграційної політики, яка б чітко визначала погляд на різноманітні міграційні процеси, зокрема нелегальну, транзитну міграцію.

Гострою залишається проблема прийому депортованих народів — кримських татар, болгар, вірмен, греків у Криму, німців у південних областях України, котрих уже повернулося понад 250 тисяч. На облаштування тих сімей, що вже прибули на місця колишнього проживання, необхідно 2,8 мільярда доларів. А держава в змозі виділити лише 105 мільйонів. За попередніми підрахунками, очікують прибуття приблизно такої ж кількості нових переселенців.

Міністр поінформував, що збільшення числа біженців з різних країн світу потребує організації пунктів їхнього тимчасового розміщення. Такі пункти вже створюються у Черкасах, Вінницькій та Луганській областях.

В. Євтух переконаний, що немає потреби створювати окремі державні програми для кожної меншини. Має бути єдина програма, де було б задіяно представників усіх етносів, у тім числі й українського.

Основним завданням, що стоїть нині перед міністерством, Володимир Євтух назвав розробку нормативно-правової бази міжетнічних стосунків. Йдеться як про задоволення потреб національних меншин в Україні, так і про плідну співпрацю з відповідними відомствами держав, де мешкають численні українські громади. Уже підписано міжвідомчу угоду між Україною та Молдовою «Про захист національних меншин у Молдові та Україні», розроблено проект угоди між відповідними відомствами України та Росії.

Віталій АБЛІЦОВ, «Голос України»

Принесений вітром майбутнього

9 квітня виповнилося 175 років від дня народження Ш. Бодлера

Ювілей тижня

ЗВИЧНІ до розуміння літератури насамперед як виховного начала, що дає нам приклади для наслідування, ми скептично, а то й недовірливо ставимося до художньої творчості, яка має на меті перш за все відкриття в царині інтелектуальних можливостей людини. Адже часто ці відкриття існують на межі між добром і злом, прекрасним й потворним... Природно, що письменники, котрі обирають такий шлях, часто не знаходять взаєморозуміння у читача.

«Поблажливо ставтеся до тих, хто шукає відкриттів на грані невідомого», — закликав співвітчизник Ш. Бодлера Гійом Аполлінер — ще одна яскрава зірка на небосхилі світової поезії.

Народився Ш. Бодлер у сім'ї інтелігентів, які сформували свій світогляд під впливом доби Просвітництва. Батько майбутнього поета був старший від матері на тридцять років. Після його смерті (Шарлю виповнилося всього лише сім років) вихованням хлопця зайнявся вітчим — високопоставлений паризький чиновник, якого пасинок ненавидів. Сімейний конфлікт значною мірою ліг в основу конфлікту поета із сучасним йому суспільством.

Ш. Бодлер був свідком і учасником двох революцій у Франції, зокрема 1848 року — «весни народів». Він сприймав ці події як доказ недосконалості світу і прагнув відобразити це у своїй творчості (його перу належать не лише вірші та поеми, але й проза, мистецтвознавчі есе та рецензії), що, на його думку, повинна відкрити читачеві змагання в людській душі між «началом Мадонни» та «началом Содома».

Смерть... давній капітан. Пора!
Напнім вітрило.
Цей край докучив нам. О смерте! Смерте!
В путь...
Довкола — океан, і небо, як чорнило,
І лиш в серцях у нас твої огні цвітуть.
Пролий отруту нам, в ній радість нам світає,
Наш мозок спалено, жадоба серце рве
— Пірнуть в бездонний глиб (пекельних мук и раю?),
У глиб НЕЗНАНОГО, щоб віднайти НОВЕ.
(Пер. М. Зерова).

Хід тижня

Анатолій КОБЕЛЬНЮК, «Голос України»

Уперше за 80 років...

Перший після 1917 року в Луганську на Великдень пройде міський хресний хід, зорганізований єпархією та мерією. Про це домовилися під час зустрічі архієпископ Луганський та Старобільський Іоанникій та голова міськради Олександр Данилов. Маршрут хресного ходу — від Миколо-Преображенського собору через центр міста з молебнем на славу міста та його жителів.

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ, «Голос України»

Чорнобиль

До нас їде Петер Штайн. Та ще й з Есхілом

У середині 70-х років німецький режисер Петер Штайн із Західного Берліна приїхав в Україну, щоби ближче з нею ознайомитися. Тодішня атмосфера комуністичного застою, яка панувала тут, так прикро вразила митця з вільного світу, що він швидко відбув назад, не думаючи не гадаючи, що колись сюди ще повернеться.

Але з тих пір в Україні сталися великі зміни, а Петер Штайн тепер належить до найвідоміших театральних режисерів світу. І 27 квітня ц. р. він знову прилітає в Україну, щоби наступного дня на сцені Міжнародного центру культури і мистецтв (колишній Жовтневий палац) показати киянам і гостям столиці свій знаменитий спектакль «Орестея», поставлений за відомою однойменною класичною трилогією давньогрецького драматурга Есхіла. Уперше «Орестея» в режисерській інтерпретації Штайна побачила світло рампи 1980 року в Західному Берліні. А нову версію цього спектаклю — він триває сім з половиною годин — два роки тому відтворено в московському театрі Російської Армії за участю провідних російських акторів: Тетяни Васильєвої, Людмили Чурсіної, Тетяни Догилєвої, Наталії Кочетової, Ігоря Костолевського, Євгена Миронова та інших. Саме цей спектакль і побачать кияни наприкінці квітня.

Організатором і генеральним спонсором цього мистецького проекту, який реалізовується під патронажем Президента України Л. Кучми з нагоди 10-ї річниці чорнобильської трагедії, виступив Всеукраїнський акціонерний банк (ВАБанк). Чим продиктований такий крок?

— Спочатку ми хотіли традиційно внести свою лепту у відзначення цих трагічних роковин, — сказав голова ради ВАБанку Сергій Максимов на прес-конференції, яка відбулася цього тижня в Києві. — Скажімо, закупити ліки для потерпілих від аварії, допомогти фінансово спілці «Чорнобиль». Але потім зрозуміли, що цього замало. Таким чином і з'явилася ідея запросити в Україну у ці скорботні дні Петера Штайна з його всесвітньо відомим спектаклем.

Трилогію «Орестея» справедливо називають шедевром драматичного мистецтва усіх часів, твором, де закладено основу політичної й культурної етики Європи. Це не тільки історія злочинів, вчинених повелителями Аргоса, але і показ зародження першої демократичної держави в Афінах, її суперечностей і труднощів. Хіба мало тут аналогій з нинішньою ситуацією в Україні?

Сергій Максимов не приховує, що показ «Орестеї» на київській сцені обійдеться для банку недешево — понад двісті тисяч американських доларів. Адже в спектаклі зайнято більш як 60 акторів, яких треба привезти з Москви і відправити назад, поселити в готелі, нагодувати... Додайте сюди і складні декорації, які загалом важать понад 50 тонн. Отже, доводиться терміново зміцнювати сцену, щоб вона все це витримала.

Організатори цієї акції просять профспілки, які розпоряджаються Міжнародним центром культури і мистецтв, зал для репетицій і показу спектаклю виділити безплатно, на благодійних засадах. Бо покрити витрати за рахунок продажу квитків вдасться лише частково. Тим паче, що в залі буде відведено багато місць для чорнобильців-ліквідаторів і, можливо, для студентів столичних вузів мистецького профілю. Та й самі квитки, як обіцяють організатори цієї акції, будуть цілком доступні для людей з середніми доходами.

Справді, як зауважив П. Штайн, замало любити мистецтво — треба відчувати в ньому гостру потребу. Голова ради ВАБанку С. Максимов, як на мене, належить до когорти саме таких людей. А поява в Києві «Орестеї» в режисерському трактуванні Штайна — то початок відродження в Україні добрих традицій меценатства.

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ, «Голос України»

Возлюбімо одне одного!

Закликають нас своєю творчістю Оксана Савчук й Іван Кавацюк з Буковини

Освячена Великоднем «Писанка»

Так уже сталося, що вперше я побачив і почув Оксану Савчук ранньої осені вісімдесят дев'ятого, на першому фестивалі «Червона рута» в Чернівцях. Співала вона тоді, як на мене, одну з найкращих Івасюкових пісень — «Баладу про дві скрипки». Співала непідробно, щиро. Складалося враження, що трагізм неподільного кохання, яким буквально пройнята пісня, не оминув і її, молоду співачку, яка лише шукала свою стежку на пісенних видноколах. Правда, якихось фестивальних «лаврів» Оксана тоді не здобула. Скромний приз Мінкультури за краще виконання Івасюкової пісні — от, по-моєму, й усе. Хоча для Оксани це мало особливий підтекст. Бо народилася і виросла вона, як і Володимир Івасюк, у буковинському містечку Кіцмань, там до неї, як і до відомого композитора, прийшла любов до рідного слова, до рідної музики.

Уже після конкурсного переслуховування випадково побачив Оксану на чернівецькій вулиці. Йшла вона у вишитій бісером сорочці, в запасці, підперезаній крайкою... Отак, як зійшла зі сцени Літнього театру в міському парку — і пішла. Обличчя відчужене, і, здавалося, співачка навіть не помічає тих, хто іде їй назустріч. Вона думала про своє.

І вже через кілька років я нагадав співачці про те вересневе надвечір'я....

— Коли нас з Іванком доля звела, — почув у відповідь, — то ми обоє були, як то кажуть, на межі, на краю, хоч знались вже не перший рік. Але в кожного до тогo моменту було своє життя: складне і непередбачене. А на першому пісенному фестивалі «Червона рута» я навіть не знала, що співала. Неначе то хтось інший за мене все робив. Таке було відчуття, най мені Бог простить, що не хотілося навіть жити.

З Іваном Кавацюком Оксана вперше познайомилася в Кіцмані того-таки 1989 року. Тоді там проходив регіональний музичний фестиваль, присвячений пам'яті Володимира Івасюка. Разом з гуртом «Заграва» із Коломиї приїхав на фестиваль і молодий музикант Іван Кавацюк. А вже після чернівецької «Червоної рути» Оксана й Іванко твердо вирішили поєднати свої творчі зусилля, виступати дуетом. Так і народилася «Писанка» — символ українського Великодня, символ українського таланту, символ української душі.

— І оці перші дні, коли ми почали з Іванком спільно працювати, то було щось неймовірне, — згадує Оксана. — Напрочуд цікаво — у нас начебто з'явилося друге дихання. І водночас тяжко. Власне, в оті перші тижні, місяці і була зроблена найголовніша робота. А вже опісля все йшло як доповнення. То важко пояснити — це треба пережити. Це був період, коли в хаті нерідко не було що поїсти. Всі гроші йшли на фонограми, сценічні костюми, рекламу... Не знаю, що без допомоги батьків ми б робили. Але, як бачите, вижили, втрималися.

А вперше вони вдвох вийшли на сцену навесні 1990 року, на Великдень. У Чернівцях. Щоби подарувати людям велику радість, нагадати їм про глибинні пісенні традиції нашого народу, про одвічні християнські цінності. То було справжнє одкровення двох молодих душ, освячених музикою і Великоднем. «То так Бог зробив, що нас тоді звів докупи. І я нині думаю, що справжні сім'ї таким чином й утворюються. Ні, то не випадково сталося, то був певний Божий знак», — почув я від Оксани.

Усі гори зеленіють...

Улітку 1990 року я приїхав на тиждень-другий у Чернівці. Збирав матеріали для сценарію документального відеофільму про Володимира Івасюка. Мав багато цікавих зустрічей з людьми, які добре знали автора «Червоної рути», приятелювали з ним. Але то були скоріше фрагменти, які ще потребували «наскрізної» канви, того ідейно-мистецького магніту, який увібрав би у себе головний задум фільму.

З Оксаною Савчук зустрівся за рекомендацією знайомого журналіста місцевої газети. Мовляв, вона знає пісні з буковинського автентичного фольклору, що їх я ніколи і не чув. Та й, очевидно, не оминули її впливи Івасюкової пісні.

Оксана виявилася справді цікавим співрозмовником. Можливо, в деяких моментах занадто емоційним, з певними елементами артистизму, але в її розповіді були деталі, які я, вочевидь, не міг почути більш ні від кого. А коли їй уже бракувало слів — співала. Тоді я і почув пісню, яка згодом стала лейтмотивом фільму «Володимир Івасюк. Смерть і життя». Мова йде в ній про січового стрільця, який збирається у військовий похід і якого просить-благає кохана дівчина: «Не їдь, козаче, на ту війноньку, бо на війноньці загинеш».

Не послухав — поїхав, бо того вимагав обов'язок, бо його кликала-звала знедолена, в кайдани закута Україна. І наклав головою в боротьбі за неї. І отой трагічний завершальний мотив стрілецької пісні: «О, Україно, о, нене рідна, як дорого ти коштуєш: Тих, що найкращих, що надгеров, В сирую землю ховаєш». То було ніби про Івасюка сказано, про його втаємничену страдницьку смерть.

Так і з'явилася Оксана Савчук у фільмі про свого уславленого земляка. Вклонилася його світлій пам'яті народною піснею. А згодом — через два роки — ми з Олександром Шкуратовим завершили роботу ще над одним відеофільмом — тепер уже про творчість дуету «Писанка». І назвали його доволі символічно — «Віри не скарай». Немає в ньому жодного слова ані дикторського тексту, ані міркувань артистів. За все промовляє лише пісня, яка лине поміж горами здебільшого під неповторну музику цимбалів, що сміються-плачуть у руках музиканта-віртуоза Івана Кавацюка.

Кажуть, що кожен талант — від Бога. І великий то гріх — не скористатися Божим даром, змарнувавши його. Оксана й Іванко відразу, як тільки доля звела їх докупи, знали, чого вони хочуть, що їм треба робити для того, щоби вийти «на люди» зі своєю, а не позиченою піснею.

Але на шляху до свого першого концерту мали вони одну зустріч, яка поставила міт на все їхнє подальше творче життя.

То був Михайло Гризюк. Звичайний буковинський газда, який усе вміє робити. Причому, на совість, від душі, що потім любо-мило подивитись. А вже так, як Михайло, ніхто в усій окрузі співати не міг. Він мав би співати на оперній сцені — у Києві чи Львові — але, самі розумієте, роботи в селі ніколи не бракувало. А невдовзі оженився, діти пішли — і навіть думка про подальше навчання відпала.

Саме до нього прийшли Оксана з Іванком, щоби порадитися, записати на магнітофонну тасьму старовинні буковинські мелодії.

«Я вам дам багато співанок, — не відмовив господар. — І таких, що й ніколи не чули. Одне лише прошу: коли помру, то заспіваєте на моєму похороні оту мою найулюбленішу — «Усі гори зеленіють».

На тому і зійшлися.

— Невдовзі ми поїхали на гастролі, — розповідає Оксана. — Повертаємося через кілька тижнів, а мій батько каже: «Знаєш, Оксанко, нема вже Михайла —поховали». Якось усе це було для нас нагально, несподівано, як сніг у маю. І знаєте, як то на душі, коли людина не виходить з гадки. Сниться ночами, за помину даєш — не допомагає. І тільки тоді він дав мені спокій, коли я «Усі гори зеленіють» заспівала на концерті. Що то було, я не знаю. Але відтоді ми не розлучаємося з цією піснею.

— Кожна людина лишає по собі якийсь слід, — продовжує Оксана. — Одна — хату, друга — сад, третя — дітей... А Михайло, очевидно, хотів, щоби щось більше зосталося після нього. І коли я співаю цю пісню, то в мене таке враження, що його душа витає десь біля нас.

Йому, мабуть, тоді добре мається на тамтому світі, коли його душа чує:

Усі гори зеленіють,
Де багаті жито сіють.
Тільки одна гора чорна,
Де сіяла бідна вдова...

Пісня буде поміж нас

Тепер «Писанку» знають далеко за межами України. Особливо — в українських громадах. Он тільки торік сімейний дует протягом тривалого часу виступав у США й Канаді, брав участь у музичних фестивалях в Австрії та Німеччині, з успіхом гастролював у багатьох містах нашої країни. А московська «Мелодія» випустила компакт-диск з піснями «Писанки». Ще трохи раніше Оксана й Іванко отримали квартиру в Чернівцях, де і працюють в обласній філармонії. Бо протягом кількох років добиралися на роботу з Кіцманя — а це щодня майже двадцять кілометрів туди і назад.

Торік Великдень застав «Писанку» за океаном. То добре пізнати більше світу та й себе показати. Аби люди знали: маємо не лише Чорнобиль, а й невмирущу пісню, в якій насамперед зберіг себе український народ, щоби не згинути-розчинитися у чужинецькому морі. «Але чужиною добре милуватися, придивлятися до неї, а прихилити голову можна тільки до рідної сторони, — каже Оксана. — Та й найбільші наші свята найліпше, найцікавіше зустрічати вдома, з родиною, в колі найближчих друзів».

Зрештою, цьогорічний Великдень, чи точніше — великодній тиждень, буде для «Писанки» особливим. 19 квітня Оксана й Іванко запрошують шанувальників свого таланту, друзів-митців на свій перший творчий вечір в обласному музично-драматичному театрі імені Ольги Кобилянської.

... Оксаниного батька енкаведисти арештували на фронті, в сорок четвертому. Видко, хтось донос написав. А, можливо, і так — для плану. То ще хлопцем замерзав він на Колимі. Можна сказати, дивом вижив, повернувся додому, на рідну землю. «Тато дуже любив маму, нас із сестрою, — згадує Оксана. — Будь-яка робота горіла в його руках. Не терпів неправди і неробства. І схилявся перед красою. Любив усе гарне: і пасіку, і квіти, і сад — усе те сам плекав.

Тато доволі рідко згадував про невільничі роки, бо то було для нього, ніби закривавлено-засохлі бинти здирати із заструпілих ран. Але і так було нам зрозуміло, що народна пісня і віра в Україну врятували його від смерті на Колимі».

І тепер його молодша донька Оксана разом зі своїм чоловіком Іваном розносять цю пісню поміж людей, ніби благословляють нас на добро і злагоду.

Розносять як великий дар Божий, як надію, як віру в Україну.

Дорогим читачам газети „Голос України" зичим ясного духовного світу, віри і Надії. Возлюбімо один одного! Ваша „Писанка"
О. Савчук
[підпис]

Богдан БЕРЕКЕТА,
«Голос України»

Ікона — то не просто річ

Єдиний в Україні музей Волинської ікони, що міститься в Луцьку, нараховує понад 400 творів іконопису.

Експозицію музею розміщено в шести залах старого приміщення, побудованого в дев'ятнадцятому столітті. Сьогодні тут представлено 67 ікон волинської школи малярства. Основу експозиції становлять ікони, зібрані 12—15 років тому під час комплексних експедицій обласного краєзнавчого музею. Консультантом цих експедицій був вчений-мистецтвознавець зі Львова Павло Жолтовський. Переважна більшість експонованих ікон, написана волинськими майстрами в сімнадцятому-вісімнадцятому століттях, є однією з яскравих сторінок давньої української культури.

Як розповіла завідувачка музею Тетяна Єлисеєва, найвидатнішою пам'яткою в експозиції музею є ікона «Спас у славі» шістнадцятого століття, яка належить до народного напряму іконопису. Велику історико-мистецьку цінність являють собою також «Розп'яття», «Моління», які втілюють традиції монументалізму. Перлиною музею є ікона «Спас» першої половини сімнадцятого століття, яка багато років зберігалася в Іллінській церкві міста Каменя-Каширського. Фахівці вважають, що майстерність виконання образу Христа ставить твір у число найкращих досягнень українського живопису цієї доби.

— Розквіт волинського іконопису сягає княжих часів, — розповідала Тетяна Михайлівна, коли ми знайомилися з експозицією музею. — Так, історики стверджують, що волинський князь Володимир Василькович за своє життя будував не лише церкви, але й замовляв ікони, прикрашав їх срібними шатами. До нас дійшла ікона Волинської Богоматері, якій більш як 600 років. Цей великої історичної цінності шедевр зберігався в Свято-Покровській церкві Луцька.

На Волині центрами малярства ікон були Ковель, Турійськ, Володимир-Волинський, Остріг, Степань, Луцьк. Майстерня була і в Білостоцькому монастирі, з яким тісно пов'язане ім'я видатного українського іконописця Йова Кондзелевича. В експозиції цього майстра представлено ікону «Спас», а на реставрації перебувають ще дві його роботи. Взагалі, іконопис Волині багато років залишався в історії українського малярства мало не суцільною білою плямою, але тепер вона помітно меншає.

За три роки існування музею тут створено ряд виставок з фондових збірок: «Народне малярство Волині у сімнадцятому-вісімнадцятому століттях», «Образ Богородиці у волинському іконописі вісімнадцятогодев'ятнадцятого століть», з'явилося чимало цікавих досліджень з питань іконопису. При музеї працює реставраційна майстерня, яку очолює Анатолій Кавасюк. Його висока професійна майстерність повернули людям не одну старовинну ікону, вдихнула в неї нове життя.

Нещодавно в музеї відкрито виставку мистецьких цінностей, вилучених на західних митницях України під час спроби незаконного їх вивезення за кордон. Більш як 50 цінних ікон передано в музей, де їх експонують уперше. Викликає захоплення колекція царських врат, виготовлених 150—200 років тому.

Виставлені в експозиції музею ікони й ті, що перебувають у запасниках, дають уявлення про високий рівень майстерності волинської живописної школи, без якої сьогодні важко уявити історію української культури, духовну спадщину минулого.

Луцьк.

Віталій АБЛІЦОВ, «Голос України»

НЕЗАЛЕЖНО від того, як будуть розвиватися події в майбутньому, є рація ще раз згадати, як народився й реалізувався план об'єднання Європи. Адже прихильники різних політичних орієнтацій в Україні часто використовують як аргумент на свою користь результати цього процесу. Отже, перегорнемо листки календаря післявоєнної Європи.

Чи треба вірити компасу?

I. УЇНСТОН ЧЕРЧІЛЛЬ ЯК ПОСЛІДОВНИК ВОЛОДИМИРА ЛЕНІНА

До лозунгу Сполучених Штатів Європи російський продовжувач теорії К. Маркса, як відомо, звертався в період I світової війни, яку він закликав з імперіалістичної перетворити в громадянську. В 1915 році соціал-демократи на чолі з В. Леніним відкинули заклики до європейської єдності, оскільки при капіталізмі воно, мовляв, призведе до суперництва із США, а після повної перемоги комунізму стане просто непотрібним, бо зникнуть самі держави як форми організації суспільного життя.

Після II світової війни про необхідність створення Сполучених Штатів Європи першим заявив Уїнстон Черчілль. Сталося це в Цюріху 1946 року. Наступного року почав діяти американський план Маршалла, спрямований на відбудову економіки Європи. Ті, хто його здійснювали, швидко переконалися, що успішніше виконувати цю програму об'єднаними зусиллями.

(Запам'ятаємо цей висновок, адже саме на нього часто посилаються прихильники входження України у новий союз із колишніми радянськими республіками: мовляв, разом легше подолати кризу. Але цей висновок, мов айсберг, має лише незначну видиму частину й значну занурену в океан).

«Становище у світі, — сказав американський генерал Маршалл, виступаючи 5 червня 1947 року в Гарвардському університеті, — дуже серйозне... потреби Європи набагато перевищують її фінансові можливості. Слід подумати про додаткову допомогу, безкоштовну й дуже значну, якщо ми не хочемо опинитися у стані економічного, політичного та соціального хаосу».

Таким чином, США робили ставку на Європу, де від ситуації залежало збереження стабільності у світі. Згідно з планом Маршалла допомога повинна була поступити всім країнам Європи, незалежно від їхньої ідеологічної орієнтації. Радянський Союз відмовився від допомоги й примусив зробити те саме своїх сателітів (іншими словами, країни соціалістичного табору). Аргументація була звичною — США прагнуть взяти СРСР у кільце й почати проти нього завойовницьку війну.

Для виконання плану Маршалла була створена 1948 року організація Європейське Економічне Співтовариство.

Таким чином, ми бачимо, що схема дій відроджувачів Європи не має нічого спільного з планами реаніматорів Радянського Союзу, які переслідують насамперед політичні цілі. Європа, що прагнула об'єднатися, одержала колосальні фінансові вливання США в економіку зруйнованих війною країн. Хто здатен на такий крок у колишньому Союзі? Росія, яка тільки нинішнього року збільшує свій зовнішній борг на 16 мільярдів доларів? Тож зведення зруйнованих нині економічних організмів колишніх радянських республік в один тільки ускладнить ситуацію, що й демонструє об'єднання Російської Федерації з Білоруссю. Додамо до цього, що процес об'єднання Європи розрахований на багато років, спільні рішення в ньому виробляються колегіально й одноголосно, без диктату якоїсь однієї країни. На кожному етапі, наприклад, митні тарифи зменшуються на 10 відсотків, а спільне зовнішнє мито визначається на основі середньоарифметичного чинних національних тарифів. Іншими словами, об'єднання Європи йде поступово з ретельним відпрацюванням усіх процесів насамперед з урахуванням національних інтересів кожної країни.

Поки що практика інтеграції на теренах колишнього СРСР свідчить про інше. Тільки-но Білорусь змінила свою політику щодо ввезення автомобілів іноземного виробництва, Росія одразу примусила її повернутися до старих правил, які забезпечують інтереси російських автомобілевиробників, котрі не зацікавлені в появі зарубіжного конкурента.

II. ЄВРОПЕЙСЬКА ЄДНІСТЬ — ГАРАНТІЯ МИРУ НА КОНТИНЕНТІ

Економічна доцільність, зрозуміло, була на першому плані в тих, хто вирішив реалізувати лозунг Сполучених Штатів Європи. Але ще більшого значення надавали ініціатори нової політики проблемам збереження миру на континенті, що лише за півстоліття пережив дві війни й обиди світового масштабу.

Європейські політики бачили, що унеможливити підготовку до нової війни реально лише — за умови міжнародного контролю над ключовими для воєнної індустрії галузями. 9 травня (вочевидь, дату вибрано не випадково!) 1950 року міністр закордонних справ Франції Робер Шуман обнародував план створення Європейського об'єднання Вугілля та Сталі. А 18 квітня 1951 року був підписаний Паризький договір між Бельгією, Францією, Німеччиною, Італією, Люксембургом та Нідерландами. Через 6 років було засноване Європейське Економічне Співтовариство (ЄЕС) та Європейське співтовариство з атомної енергії (Євратом).

Привабливість європейських об'єднувальних ідей у тому, що вони не кличуть до повернення у старі структури, як пропонують наші «союзники». Це — адекватна відповідь на виклик часу, тобто цілком новий крок. Європейське об'єднання має на меті: сприяння економічному зростанню, підвищення життєвого рівня, запобігання війні, зміцнення миру й свободи, а разом — створення «як ніколи тісного союзу народів Європи». Якщо, наприклад, припустити, що новий союз колишніх радянських республік і дасть певне підвищення життєвого рівня (хоча ми вже бачили можливості єдиного від Карпат до Тихого океану економічного організму, що був здатен забезпечувати хіба що мінімальні життєві потреби людини), то як можуть об'єднуватися країни, кілька з яких ведуть війни — Росія, Таджикистан, Вірменія, Азербайджан?

Сьогодні три європейські співтовариства об'єднують близько 400 мільйонів чоловік і становлять найбільший торговельний блок у світі. 40 років мирного співіснування, зростаюча економічна інтеграція, благополуччя народів — все це унеможливлює процеси в якійсь із країн—членів європейських товариств, котрі привели б до виходу з об'єднаної Європи.

До речі, не лише економічні проблеми в полі зору об'єднувачів Європи, але й гуманітарні, зокрема, різноманітність культурних відмінностей та повага до них. Кожний офіційний документ Співтовариства перекладається 9 державними мовами.

Від автора

Зрозуміло, що у своїй публікації ми торкнулися лише деяких питань, які стосуються процесу об'єднання Європи. Нашою метою не є детальна розповідь про ЄС (бажаючі можуть одержати потрібну інформацію і в пресі, й у відповідних організаціях). Хотілося цією публікацією закликати до вдумливого підходу до розуміння актуальних проблем, котрі принесені нам часом. Адже альтернативи демократичному незалежному розвиткові України, який забезпечить її економічне, й культурне відродження, немає. Це, в свою чергу, не виключає, а навпаки активізує прийняття взаємокорисних дво- чи багатосторонніх економічних угод із вигідними партнерами як на Сході, так і на Заході.

Ось хомут і дуга — я вам більше не слуга

Сповідь недавнього редактора партійної газети

ЦЕЙ лист-сповідь приніс у чернігівський корпункт «Голосу України» добре відомий на Придесенні журналіст Володимир Савченко. Тривалий час він очолював один з провідних відділів обласної газети «Деснянська правда», а торік став редагувати газету обласної організації КПУ «Серп і Молот».

Спочатку його звернення у корпункт я розцінив як негарний жест щодо своїх товаришів по партії: адже знає, яка моя позиція щодо комуністів. Та, прочитавши написане, зрозумів, що авторові нікуди зі своїм болем податися: партійна номенклатура ще заздалегідь поспішила його охрестити «зрадником», вивести з членів обкому КПУ...

Отже, йому — слово.

«Знайомі і колеги, довідавшись про мій намір редагувати газету комуністів, відреагували неоднозначно. Одні — досить відверто: не лізь. Інші підтримували, комуністи, мовляв, піднімаються з окопів.

В обкомі партії редакції надали тимчасового притулку: в трикімнатному помешканні одну з кімнат займав обком партії, другу — міськком, у третій — проміжній — прописалася редакція.

Нерідко тут спалахували суперечки між господарями першої і другої кімнат. Протистояння між обкомом і міськкомом партії я відчув з першого дня і мимоволі був утягнутий до цього протиборства...

Перший секретар міськкому Микола Лебединець дав інтерв'ю «Голосу України», в якому розкритикував керівників області, насамперед за те, що вони... комуністи. Перший секретар обкому партії Геннадій Долженко категорично засудив «покваплиі висновки» секретаря міськкому і надіслав у місцеву пресу матеріал з проханням «надрукувати офіційну позицію обкому компартії України з приводу інтерв'ю М. Лебединця...»

Кінчилось усе це тим, що «офіційну позицію» місцеві засоби масової інформації переадресували нашій газеті. Лебединець публічно пообіцяв тоді, що нікому не вибачить такої критики.

А наші легендарні тимчасові труднощі набували стабільності. Вийшло кілька номерів газети, однак справи посувалися зі «скрипом». «Скрипіли» контакти з райкомами партії. Всупереч рішенню бюро обкому корпункти на місцях ніхто не поспішав створювати, газета була приречена на голодний інформаційний пайок.

Рішення бюро обкому зобов'язувало розповсюджувати газету всіма доступними засобами — в своїх районах, а виручені під час реалізації кошти негайно перерахувати на редакційний рахунок. Та жодної копійки ніхто не перераховував.

А треба було платити видавництву за поліграфічні послуги. І чималу суму. Байдужість парткомів до своєї газети заганяла її на страшну фінансову мілину.

Я стукав у райкоми. Сізіфова праця! Лише в Бобровицькому райкомі «відгукнулись» на мій голос волаючого в пустелі і відреагували: пакунок з газетами там одразу перепаковували в нову тару і відфутболювали до Чернігова на адресу обкому партії, тобто на редакцію. Секретар райкому працювала в Бобровицькому вузлі зв'язку, тож справлялася з цією операцією на високому професійному рівні...

Мовчки штабелював я партгазету попід стінами тимчасового редакційного кутка, чим викликав новий приплив гніву господарів міськкомівської кімнати. Нестерпна ситуація примусила мене апелювати до керівництва обкому.

— Допоможемо, — пообіцяли, — ось проведемо засідання бюро...

Та на бюро мене зробили головним винуватцем.

— Чому ваша газета не має авторитету? Чому ви не проводите оперативних нарад перед випуском газет?..

Дружно шпетили за якісь огріхи в плануванні. І дилетантські повчали, як їх позбутись. Як завжди войовничий, М. Лебединець громив мене за «особливий політичний прокол». Таку крамолу він угледів у неприпустимо скромному, на його думку, висвітленні в газеті мітингових баталій, на яких завжди він правив бал.

Я терпляче пояснював. Та хіба можна було щось довести, коли тебе не слухають!..

Наступного дня, вже в робочому порядку, висловив свої думки з приводу «допомоги». Потім попросив у моїх засновників доопрацьовані остаточно документи засідання бюро — щоб надрукувати.

— А навіщо? Щоб рухівці з нас сміялися?..

Залізний аргумент! Він і доконав мою редакторську кар'єру. Якщо ви соромитеся своє рішення оприлюднити, то що, питаю, будемо ставити в черговий номер газети? А братія мовчить собі...

Сказав: ось хомут і дуга, а я вам більше не слуга. Шукайте собі іншого редактора.

Гадав, що розстанемось тихо й мирно. Та інакше мислив невгамовний М. Лебединець. Мій демарш з редакторського поста він сприйняв як поживу для мітингових теревенів.

А мітингувати — то його найперша втіха.

Одного мітингового дня, традиційно розпрявлюючись із «зрадниками», він ні сіло ні впало заносить до отого чорного списку і мене. Як колишнього редактора газети. Наступного дня я зайшов порозумітися.

— А хіба це не так?! — накинувся на мене. — Ти і є першорядний зрадник. Покинув газету у тяжкий для партії час... До того ж, я довідався, що ти ще й гроші одержував за редагування...

Спробував делікатно зауважити, що журналісти гроші не одержують, а заробляють.

— Ви приходьте сюди і працюйте, не думаючи про зарплату. Ми, комуністи, трудимося безплатно!..

Сьогодні вже й не скажеш, коли саме почалася отака метаморфоза з моїм земляком. Мабуть, коли домігся він стати членом ЦК партії, пізнав смак примарної влади.

Повною мірою реалізував надміру войовничий характер на міських мітингах, де розкручував таку шалену активність, що просто страшно з боку глянути на людину. І починав, як завше, з високих козирів: як член центрального комітету, від імені центрального комітету... Закликає, погрожує, засуджує. Кого?—

На такому ґрунті велике не вродиться.

Ніколи!»

З викладеними вище думками, оцінками, певна річ, можна погоджуватися чи не погоджуватися. Але, як на мене, ця сповідь — промовисте попередження всім тим парткомам, партлідерам (не тільки КПУ!), які прагнуть мати свою пресу, бойові пера, штати, справляти вплив на людей, але не знають і не хочуть знати професійних турбот журналістів. Власне, не тільки їх.

Сергій ПАВЛЕНКО.

Чернігів.

Обираю волю! Не тільки для себе — для всіх

У 1949 році український інженер Кравченко кинув виклик імперії Сталіна і виграв судовий процес проти тоталітарної системи

Микола НЕЧИПОРЕНКО, «Голос України»

ПРО СТРАХІТТЯ колективізації та голодомору 33-го року, так звані партійні чистки, сталінські репресії і концтабори — ГУЛАГи світ задовго до Солженіцина дізнався від нашого земляка, дніпропетровця Віктора Кравченка. У 1946—47 роках спочатку у США, а потім в інших країнах Америки і Європи багатомільйонними тиражами вийшла його книга «Я вибрав волю». Вона зчинила неймовірний переполох — одних ошелешила, інших підбадьорила...

Початок: поруч із Брежнєвим

Найвірогідніше, стверджують, Віктор Кравченко написав цю книжку, щоб пояснити свій вчинок. Адже крок був не логічний для його біографії. Насправді, думаю, Кравченко саме й пішов на відчайдушний вчинок, щоб написати цю книгу і сказати на весь світ правду про Радянський Союз. Світ, мабуть, так і не збагнув, що Кравченко передусім волів допомогти рідному народу...

Батько Віктора, Андрій Федорович Кравченко, працював у залізничних майстернях і напередодні першої російської революції був відомий серед більшовиків-підпільників. Це він організував 1905 року втечу з катеринославської в'язниці революціонерів. І того дня, коли народився син Віктор, Андрій Федорович потрапив у камеру смертників. Страту замінили довічним засланням. Після жовтня 1917-го Кравченко-більшовик повернувся до Катеринослава. Його уже п'ятнадцятилітній син Віктор незабаром вступив тут до сільгоспшколи, та навчатися не вдалося: голод 1921-го «розпустив» учнів по домівках. Юнак влаштувався на невеликий ливарний завод, вступив у комсомол. Батько і старший брат Євген переманили на металургійний завод. Через рік хлопець, однак, вирішив учитися і вступив до Харківського технологічного інституту, а згодом перейшов у Дніпропетровський металургійний. Активний студент залучався до проведення колективізації та у складі політвідділів МТС — до заготівлі хліба. Якийсь час працював на селі «організатором» у парі з таким самим студентом-активістом з Кам'янського Леонідом Брежнєвим.

Але здобуто вищу освіту, і здібний Віктор Кравченко зміг зробити неабияку кар'єру: інженер на металургійно-трубному комбінаті в Нікополі, потім у Таганрозі та Первоуральську. Коли в 1941-му почалася війна, Віктор добровольцем пішов в інженерні війська, та Рада Народних Комісарів невдовзі відкликала його. Віктора Андрійовича призначили головним інженером «Промтресту», згодом начальником відділу військово-інженерних озброєнь Раднаркому Росії, нарешті він очолив «Головметал».

Квітень 44-го

Та ось Кравченка відряджають до США — налагоджувати закупівлю-приймання обладнання, що його Америка постачала в Радянський Союз за ленд-лізом. Це були позички бойової техніки, інших військових припасів у рамках домовленостей, підписаних союзниками по антигітлерівській коаліції. Потрапивши на американський континент влітку 1943 року, Віктор Кравченко сумлінно виконував покладені на нього обов'язки. А перший день квітня 44-го припав на суботу. Зранку Віктор Андрійович поскаржився співробітникам радянської місії, що нездужає і муситиме, мабуть, кілька днів лікуватися. До цента розрахувався з тими, у кого позичав гроші. І ніхто не знав, що наступного дня Кравченко опинився в Нью-Йорку, під вигаданим прізвищем поселився у тісній і вогкій кімнатці готелю, наче «задуманій для самогубств», як потім згадував. А у вівторок відома газета «Нью-Йорк таймс» опублікувала сенсаційну політичну заяву Віктора Кравченка:

«Протягом багатьох літ я чесно працював для народу моєї країни на службі в радянського уряду і міг спостерігати різні стадії розвитку його політики. Заради інтересів Радянського Союзу і його народу я довго замовчував багато фактів, які хвилювали мене. Але більше мовчати не можу. Я стверджую, що російський народ більше, ніж будь-який інший, потребує політичної волі, істинної свободи слова, а також захисту від страху. Він перебуває під гнітом і потерпає від жорстокості, НКВД користується тут необмеженою владою. З політичними противниками в країні розправляються методами наклепів, переслідувань, провокацій, і навіть гірше. Те, що російські люди одержали від свого уряду, виявилося тільки фальшивою підробкою обіцяних свобод. Надії на політичні й соціальні реформи, які виникли на початку війни, обернулися порожніми ілюзіями. В інтересах мого народу я мушу тепер висловитися з приводу основ політики, яку проводять радянський уряд і його вожді...»

Для країни, яка претендувала на провідну роль на планеті, це було більше, ніж ляпас. Тим паче, що Кравченко у своїй заяві говорив і про «інтереси Об'єднаних націй, оскільки політика Радянського Союзу руйнує надії всіх народів на новий міжнародний порядок і спільний мир». То як тільки не називали Віктора Андрійовича у нашій пресі!.. А сам він писав про свій вчинок: «Там, у рідному краї, ті, хто працював поряд і товаришував зі мною, не кажучи уже про тих, хто мене любив, назавжди будуть забруднені підозрою. Щоб вижити, їм доведеться прогнати пам'ять про мене і навіть закляcти мене. Щоб порятуватися, їм доведеться зректися мене, як у свій час я відрікався від інших, на котрих падав мстивий гнів радянської держави. Чи мав я моральне право піддавати небезпеці цих невинних заручників у Росії, щоб тільки вгодити велінню совісті і сплатити свій власний борг правді, такій, як я її розумів? Це була найжорстокіша з мук, яка допікала мене. Роблю з себе людину без батьківщини, без родини і без паспорта. До скону вже буду відчувати цю жахливу порожнечу у своєму житті...»

Писав це Кравченко у книзі «Я вибрав волю», справді першому на Заході антисталінському бестселері. Дякуючи колезі журналістові Геннадію Сахарову, мені вдалося прочитати книгу Віктора Андрійовича зовсім недавно, уже після того, як ми багато дізналися правди про той самий голодомор чи сталінські репресії, одначе сприйняв прочитане як вибух ще незнаних жахів, тортур і знущань над людьми. Такого про свавілля під час колективізації, чисток у партії і концтабори — «стахановські» методи будівництва заводів у Сибіру ще читати не доводилося...

Париж: процес століття

Сталін наполягав, щоб американці видали Кравченка, і не сумнівався, що так станеться. Та американці зволікали. А коли Рузвельт уже ладен був поступитися Сталіну, Кравченко безслідно зник. Більш як півроку він переховувався у сім'ях російських емігрантів і працював над книжкою. Вона вийшла уже після смерті Рузвельта. Про видачу утікача тепер і мови не могло бути.

І тоді у газеті французьких письменників-комуністів «Леттр франсез» з'явилася стаття нібито кореспондента цієї газети у США Сіма Томаса «Як був сфабрикований Кравченко». Дивувало, як удалося журналістові в Америці накопати «пікантних» подробиць з життя Кравченка ще до війни в Радянському Союзі, але це вже деталі. Та й чи могли когось у Франції насторожити ці «білі нитки», тим паче змусити гадати, чиї вуха тут стримлять? А в статті стверджувалося, нібито книга «Я вибрав волю» — суцільна брехня, наклеп на більшовицьку Росію. Кравченко змальовувався нездарою і невдахою, негідником і навіть п'яницею, типовим зрадником не лише Росії, а й усіх союзників по антигітлерівській коаліції.

А що Кравченко? Мужній українець подає позов за пасквіль на нього. І наприкінці січня 1949 року в Парижі розпочався судовий процес, який відразу було названо процесом століття, дивовижним і нечуваним, коли «один дисидент кидає виклик цілій надкраїні Сталіна». З'їхалося стільки журналістів, що найбільша зала Палацу правосуддя, котра вміщувала більш як триста чоловік, була постійно переповнена. В Радянському Союзі про цей процес, ясна річ, ніхто нічого не писав.

Відповідача Сіма Томаса, як і очікувалося, насправді не виявилося. Лише через тридцять з лишком років відкрилася таємниця, що за псевдонімом ховався журналіст-комуніст Андре Ульман, а «на початку цього ланцюга» був «агент зі служби Сталіна», який задля цього і приїхав у Францію. До суду було викликано директора тижневика «Леттр франсез» Клода Моргана і його співредактора, автора ще кількох «викривальних» публікацій про Кравченка Андре Вюрмсера.

Лише шість-сім років тому московський письменник Борис Носик, який в останні роки переважно мешкає у Франції, у Тургенівській бібліотеці Парижа випадково натрапив на стоси газет мало не з усього світу з репортажами про «Справу Кравченка». Заінтригований ними, Носик розшукав в архівах стенограми усіх 25 судових засідань дивовижного процесу. Дивовижного, бо хто міг подумати, «що вже в 1949 році було сказано стільки гіркої правди про комуністично-сталінський режим». Та водночас і тому, що «ми нічого не знали про Кравченка, який уже тоді воістину щиро прагнув волі не тільки собі, а й усім своїм колишнім співвітчизникам».

Відкриваючи перше засідання, суддя висловив побажання, «щоб ви, кому адресовано позов Кравченка, однозначно зрозуміли: це не Кравченко має доводити, що він не наклепник, а ви мусите подати докази фактів, якими його звинувачуєте».

Андре Вюрмсер: «Чи правдоподібно, щоб через 31 рік після народження нового ладу, після того, як історія піднесла нам стільки свідчень і стільки уроків про Радянський Союз, з'являється раптом хтось і заявляє: «Насправді ви нічого не знаєте». Це істина, що Кравченко — маріонетка, яку смикають за грубі мотузки зі США. Ми й вирішили розвінчати брехню, яку містить книга, написана Кравченком, де Радянський Союз подано як країну, охоплену поліцейським терором.».

Віктор Кравченко: «Сполучені Штати надали мені волю і зберегли життя, відмовившись видавати мене Радянському Союзу. Тепер я прошу французьких суддів відновити і ствердити справедливість. Я люблю свою батьківщину (батьківщина з маленької літери у тексті стенограми. — **Авт.**) і своїх співвітчизників, але я віддав перевагу засланню. Це було драматичне рішення з мого боку. Це навіть не я прийняв рішення, а ті страждання і той відчай, яким я був свідок, підвели до нього, прийняли його за мене. Я не плутаю Росію і її народ з радянським режимом. Я борюся проти совєтизму, а не проти Росії. Я проти комунізму, а не проти народів Росії — росіян, українців, як я, усіх інших. Усі, хто чесно прочитав мою книжку, змогли в цьому переконатися. То вам, напевне, судді, вирішувати, де зараз сила зла, а де сила правди».

Стенограми судових засідань читаються як політична драма, осмислити яку світ тоді ще не міг. Лише через двадцять літ потому людство дістане аргументи, що правда була на боці Кравченка. А поки світ не йняв віри. Та і був це Рубікон, по один бік якого — відомі учасники Опору і активісти впливової у Франції в повоєнні роки комуністичної партії, а по другий — елементарний «зрадник» Батьківщини.

Кравченко казав, що голодомор — безжальне винищення селян, які «ходили, мов скелети», тоді, коли «партійці жиріли від переїдання і гвалтували знесилених жінок»; що чистка в партії це — шість мільйонів жертв; свавілля НКВД — ще більше, бо це «вибиті зуби і відбиті печінки, розстріли та повільна смерть в концтаборах». Але Вікторові Андрійовичу справді не вірили. Свідок Фернан Граньє пригадував свою поїздку до СРСР і запевняв, що «чогось подібного не бачив і не чув». Історик-комуніст Жан Бабі спокійно заявив: «Особисто я вважаю, що взагалі не було ніяких репресій»... І «пішов пити каву ще більш відомий, ніж прийшов сюди», як — всерйоз чи іронічно — писала тоді одна газета. І навіть посилання Кравченка на офіційно опубліковані дані про те, що серед делегатів XVIII партійної конференції (лютий 1941 р.) лише восьмеро були віком понад 50 років, не справило очікуваного враження.

Віктор Кравченко: «Ви поставте логічне запитання: хто ці вісім чоловік в оточенні Сталіна? І де всі інші — ті, хто робив революції, створював промисловість, економіку, культуру? Де мільйони інших? У тій самій доповіді сказано, що у промисловості залишилося лише 22 проценти спеціалістів з освітою. То я вас запитую: після того, як з 1917 по 1941 вся система технічної освіти випускала спеціалістів, що сталося з мільйонами тих, кого було випущено? Вони в тюрмах і засланнях, в концтаборах, а багацько з них ліквідовано».

Найшвидше стало очевидне, зрештою, те, що Кравченко — не нікчема і не алкоголік ніякий, а розважливий, ерудований і розумний чоловік, про що після процесу писав навіть адвокат газети «Леттр франсез» Жоє Нордман. Коли на процесі мова зайшла про перепис населення СРСР 1939 року, який не давав підстав підозрювати про масові винищення, Кравченко несподівано компетентно повідав про перепис 1937-го, котрий було визнано «шкідливим» — от він, логічно доводив Кравченко, уже показував «недостачу». А загалом до війни, за його підрахунками, «Росія не дорахувалася 20 мільйонів чоловік». Де вони поділися?

Зала 17-ї палати Палацу правосуддя, де Сенський кримінальний суд Парижа слухав справу №11 «Кравченко проти Сіма Томаса і «Леттр франсез», справу №11-біс «Кравченко проти Моргана» та справу №12 «Кравченко проти Моргана—Вюрмсера». На першому плані другий зліва сидить Віктор Кравченко.

Дискусія обірвалася словами опонентів Кравченка, що «все це абсурд, якого просто не може бути». Нічим іншим, більш яснішим опоненти заперечити не спромоглися.

І чимдалі Кравченко прозоріше й переконливіше давав зрозуміти, що не треба вважати його за ворога рідного народу, бо, навпаки, він задля його порятунку й апелює до світової громадськості. Погодився з льотчиком авіаполку «Нормандія-Неман» Андре Муане, що «патріотизм й мужність, з яким воювали руські, і таке фронтове братство я рідко де зустрічав, хоч в багатьох країнах воював». Але Віктор Андрійович зауважив, що це не означає, «наче росіяни захищали виняткове режим, у якому живуть», і спонукав свідка згадати, що «дійсно комуністів в СРСР меншість, і інші, на моє велике здивування, аж ніяк не всі ними задоволені».

Андре Муане: «Ось тут я цілком згоден з ідеєю пана Кравченка. Мої руські товариші по зброї, до яких я відчуваю велику ніжність, боронили швидше Вітчизну та свободу інших народів, ніж свій режим, який більшість з них не любили або, як мені здавалося, боялися. Я приємно товаришував з механіками нашої ескадрильї — це були росіяни та українці, дуже надійні хлопці, і знаю, що після перемоги вони сподівалися, як самі вони казали, на політичні зміни».

Москва привозить свідків

Газетярі втрачали терпіння: процес, з яким мислили упоратися швидко і майже непомічено, затягнувся і набував розголосу. І вже не приховуючи, чиї вуха стримлять, редакція газети «Леттр франсез» повідомила, що очікує на підмогу — приїзд свідків із Москви. Перечитуючи нині стенограми наступних судових засідань, ще більше вражаєшся, як примітивно і грубо працювали радянські спецслужби. Досі відповідаючі у справі не могли надати суду жодного документа на підтвердження тих фактів, якими паплюжили Кравченка у статтях газети французьких письменників-комуністів. А тепер і живі свідки обмежувалися завченою напам'ять демагогією і безпомічно розгублювалися, коли суд просив їх уточнити свої показання фактами.

Трапився курйозний випадок, який «п[illegible]в публіку» і дав змогу адвокату Жоржу Ізару продемонструвати свої блискучі здібності. «Перекличка мертвих» стала шедевром в адвокатській діяльності великого Ізара», — так наступного дня написали газети. А сталося ось що.

Свідчення давав Семен Василенко, який свого часу вчився і працював разом з Кравченком, згодом кілька років очолював у Дніпропетровську металургійний завод. Говорив спокійно і коротко. І раптом адвокат запитує, чи добре він знає Україну і Дніпропетровську область? «Так»,— відповідає Василенко.

***Адвокат Ізар:** Що сталося з людьми, які до чисток в партії та репресій були членами Політбюро в Україні? Наприклад, Косіор?*

***Василенко:** Не знаю.*

***Адвокат:** Затонський?*

***Василенко:** Не пам'ятаю цього імені.*

І так далі: Петровський — не пам'ятаю, Хатаєвич — не знаю. Якір — не пригадую, хто такий.

***Адвокат Ізар:** А що сталося з секретарями Дніпропетровського обкому більшовицької партії, а також відомими діячами промисловості у Дніпропетровську, яких я назву: Строгалін, Марголін, Логуйко, Шпельтин?..*

***Василенко:** Не знаю. Не знаю, де вони.*

***Адвокат:** Макеєв, партійний секретар на вашому заводі?*

***Василенко:** Зовсім не пам'ятаю.*

***Адвокат:** А Бірман, директор того самого заводу, на якому й ви працювали?*

***Василенко:** Він помер у 1937 році.*

***Адвокат:** Де, у в'язниці?*

***Василенко:** Не можу знати...*

— Вам до рук потрапив телефонний довідник? — не витримав відповідач Вюрмсер.

— Ні, тюремний, — парирував адвокат Ізар.

Свідчить колишня дружина Кравченка

Ще один епізод приголомшив учасників процесу, вони не відразу й опам'яталися, під його враженням залишалися, схоже, до кінця. Свідчення давала привезена з СРСР колишня дружина Кравченка Зінаїда Горлова-Кравченко. Зінаїда Сергіївна почувалася скуто і пригнічено, уникала зустрічатися очима з колишнім чоловіком (як зафіксували пильні газетярі, лише один раз їхні погляди й зустрілися на коротку мить), говорила на диво щось таке дріб'язкове, що навіть суддям, як писала преса, «не сподобалося це публічне копирсання у брудній білизні». Але ось Віктор Кравченко якось співчутливо обмовився, що й батько його колишньої дружини Сергій Горлов загинув у сталінському концтаборі. Зінаїда несподівано рішуче це заперечила, пояснивши, що зовсім ні, її батько помер своєю смертю у 1938 році. Суд зацікавився розбіжністю у свідченнях і тричі повертався до цього. Зінаїда Сергіївна тричі повторювала своє. Та раптом Кравченко майже приречено-вимушено надав у розпорядження суду документ, який стверджував, що до революції 1917 року Сергій Миколайович Горлов був офіцером царської армії, а після працював з більшовиками у міській Раді робітничих і солдатських депутатів, був «викритий», заарештований і висланий на каторгу на десять років без права листуватися з рідними...

Це був вибух нестями для всіх присутніх на процесі: жінка, виходить, зреклася свого батька, то чи не зреклася і правди? Але добровільно, свідомо чи під тиском і від страху? Увечері в радянському посольстві із Зінаїдою трапилася істерика і її поквапом відправили додому, в СРСР...

Кравченко, ясна річ, не міг запросити свідків з Батьківщини. Йому викликалися допомагати ті, хто з волі долі опинився по війні за межами своєї Вітчизни. Отож це не завжди були «бездоганні» свідки і в розумінні західних спостерігачів. Лунала на процесі переважно українська мова, «дуже гарна і співуча, але яка дещо утруднювала перекладачам чітко виконувати свої обов'язки».

***Селянка з України Ольга Марченко:** У нас з чоловіком було п'ять гектарів землі, одна корова і дві коняки. Як почалася колективізація, сім'ю мого брата зразу вивезли на Соловки, а нас не чіпали. Та призначили податки, які не можна було виконати, хоч би ми й голови свої заклали. Ну от вони й конфіскували все, навіть одяг спідній і продукти.*

***Михайло Пасічник:** Я працював разом із Кравченком у прокатному цеху Петровки. Одного разу мене викликали в НКВД і зажадали, щоб я щотижня подавав рапорти, як іде виконання плану і хто займається шкідництвом. А я не вказував конкретних імен, і через кілька місяців мене знову викликали і сказали, що якщо я не напишу доносу на контрреволюційну організацію, яка, як мене запевнили, існує, мене самого заарештують. Днів через десять мене справді посадили в «чорний ворон», відвезли до тюрми, де я пробув майже рік, і змусили розвінчувати організацію, якої я не знав.*

***Лікарка Кашинська:** Я вчилася разом із Зінаїдою Горловою в мединституті. Нас розбили на бригади й послали в села, у яких вимерло багато народу. В селі, куди із Зінаїдою ми потрапили, живих не залишилося ні душі. Весь урожай повинні були збирати студенти, а ми самі пухли від голоду. У Дніпропетровськ вернулися пізно восени. Що я там бачила? Сотні й тисячі трупів на вулицях, і Зінаїда Горлова це знає, тому що в нас на факультеті в анатомічному театрі стільки стало навчального матеріалу, що нам усі заздрили...*

***Андрій Васильков:** Мій батько був заарештований у 1937 році й безслідно зник, як тільки в Радянському Союзі люди й пропадають.*

***Павло Силенко:** Я був солдатом Червоної Армії і потрапив у полон до німців. А Сталін сказав: «У нас нема полонених, є лише зрадники і дезертири». Дізнавшись про це, я чомусь згадав, що як був учнем, нас у школі запитували, кого батьки змушують читати молитви, так піонер Клименко признався і його батька посадили. Тепер я, якщо приймав присягу, повинен був закінчити життя самогубством? Але я ще хотів боротися з фашизмом, німецьким і радянським. Я свій народ люблю до смерті, однак додому повернутися не міг...*

Ці та інші свідки розповідали, як їх самих чи їхніх рідних і знайомих забирали на каторгу до Сибіру. А суддя щоразу допитувався, **за які провини** забирали, та жоден так і не міг відповісти на це запитання. Зате всі розповідали, **як** брали. Одкровення-показання свідків Кравченка несподівано справили моторошне враження навіть на тих, хто сидів з другого боку бар'єра. Перший не витримав Андре Вюрмсер і саморозвінчувально-афористично заявив суду: «Якби ці люди говорили правду, я б не був комуністом». А його адвокат Матарассо пізніше згадував: «Свідчила жінка з України, селянка. Я їй раптом повірив. І звідтоді в мені з'явилося відчуття, що все, що Кравченко написав — правда, а ми, прихильники Радянського Союзу, її не знаємо. І відчуття того, що про це настав час писати і бити на сполох».

Вирок: перемога!

Розв'язка наближалася. Почалися завершальні промови адвокатів. Жоє Нордман, ясна річ, звинуватив Кравченка в усіх гріхах і заявив: «Ви подивіться на нього — він один, як палець. Проти нього весь СРСР, який вражає нас силою, молодістю, здоров'ям і щирістю. Там не формальна воля, яку ніби вибрав Кравченко, — там реальна воля».

Адвокат Жорж Ізар, зрозуміло, захищав Кравченка. На сім років випередивши відому промову на XX з'їзді КПРС Микити Хрущова, він, по суті, виклав її у «першому читанні». Ізар запитував: «Чи Кравченко зрадив свою радянську державу, чи це Сталін зрадив обіцянки соціалізму?». І відповідав: «Один з цих двох, поза сумнівом, зрадив. І якщо пан Кравченко каже, що він вибрав волю, то цим процесом воля вибрала його, щоб захистити його справу». Отож адвокат Ізар збагнув, як мало хто з його сучасників, що привернути увагу світу до загрози комуністичного терору й рятувати з його лабет народ своєї Вітчизни — це стало головною справою і виправданням вчинку та нинішнього життя Кравченка.

Що Віктор Андрійович і підтвердив, коли йому надали останнє слово. Настав час, заявив Кравченко, коли західний світ має сміливо поглянути правді і фактам у вічі, тверезо оцінити всю серйозність становища. Світ не може бути вільний, поки люди на шостій його частині, народи моєї Батьківщини, живуть в умовах диктатури, насилля і найжорстокішої поліцейської влади, яку коли-небудь лише знала історія.

За вироком суду газету «Леттр франсез» та її авторів Клода Моргана і Андре Вюрмсера визнано винними в дифамації (від латинського слова «дифамо», що означає «позбавлення доброго імені») і зобов'язано опублікувати спростування, заплатити штраф і компенсувати фінансові витрати, яких зазнав Кравченко.

Отже, перемога Віктора Андрійовича і ганьба «передусім для великого СРСР з маршалом Сталіним на чолі», як тлумачили вирок газети Західної Європи.

Щоби, мабуть, не ковтати гіркої пілюлі, нарешті і в Москві відреагували на паризький процес, поінформувавши статтею Костянтина Симонова у «Правде» і якогось В. Рудного в «Литературной газете» громадськість своєї країни про «агента американської розвідки Кравченка» і «безперечний провал американської провокації». К. Симонов писав, що «Кравченко — людина, яка перестала бути людиною», а «процес оголив перед усім світом вискалені звірячі морди справжніх його зачинщиків, нинішніх хазяїв цього дрібного холуя». А «Литературка» запевняла, неначе «зрадник був геть деморалізований і розчавлений, метався на суді, як затравлений щур, пищав і весь час з острахом оглядався довкіл».

Дивовижно, але поки вдома Кравченка ганили і обзивали покидьком, американські журналісти Чарльз Мамалуд і Юджин Лайонс, які допомагали Вікторові Андрійовичу видавати його книжку, писали: «Кравченко вперто залишається радянською людиною і навіть комуністом і не воліє справляти іншого враження. Незважаючи на особистий гіркий досвід, незважаючи на люту ненависть до Сталіна, НКВД і колгоспної системи, він не може, наприклад, уявити собі господарський устрій майбутньої Росії з приватною власністю, надіється, що одного прекрасного дня соціальні й політичні реформи обов'язково покінчать в його країні з утисками і сталінщиною, а цього, мовляв, буде досить».

Віктор Андрійович тим часом повернувся в Америку й оселився у штаті Вермонт. Він одружився на досить заможній американці Синтії Кюзер-Ерл, сам зайнявся бізнесом з видобутку руди — і вже незабаром у штаті Нова Англія купив навіть чималий острів посеред екзотичного озера та вибудував на ньому віллу-«дачу». У подружжя народилося два сини. Старшому на честь своєї матері Антоніни Кравченко дав ім'я Антоніо (Тоні), а молодшого назвав на честь свого батька Андрія — Ендрю. Сини називали батька українським словом «тато».

Кравченко за океаном пережив два сплески жаданих надій, і, луснувши, вони його виснажили зовсім. Ще тоді, коли помер Сталін і, особливо, коли в Москві Микита Хрущов виголосив промову про культ особи та його наслідки, Кравченко наче ожив і чекав «пробудження народів Радянського Союзу». Та дедалі більше розчаровувався. І навіть страждав, бо розлуку з Вітчизною уже вочевидь переживав як покарання. Спробував у такий ось спосіб влаштувати своє життя, як він влаштував, і навряд чи мав від цього душевний спокій і задоволення. «А після кінця Хрущова, — писав американський журналіст Дін Гуль, — Кравченко пройнявся новою ілюзією: Леонід, Льоня Брежнєв! Його Кравченко знав, з ним він учився чи й працював і був на «ти». І ось Льоня тепер поверне до народу! А коли в Москві затіяли процес Синявського—Даніеля, треба було бачити, як це вплинуло на Кравченка. «Виходить, нічого не змінюється?» — повторював і повторював він. Став похмурий і чорний, як ніч».

Заповіт: поховайте у Дніпрі...

І ось одного літнього дня Віктор Андрійович скликав до свого помешкання чи не всіх близьких і знайомих. Був з усіма люб'язний і привітний, багато говорив про всіх хорошого, жартував. Нарешті попросився на годину відпочити у своєму кабінеті, котрий був у сусідньому приміщенні. Через годину його знайшли там мертвим.

Поліція зупинилася на версії самогубства. Тим паче, що в шухлядці столу виявили заповіт. Але син Ендрю з цим рішуче не погоджується. Пістолет, з якого було зроблено постріл, каже він, лежав у кишені вбитого. А за кілька років до цього уже була спроба замаху на батька...

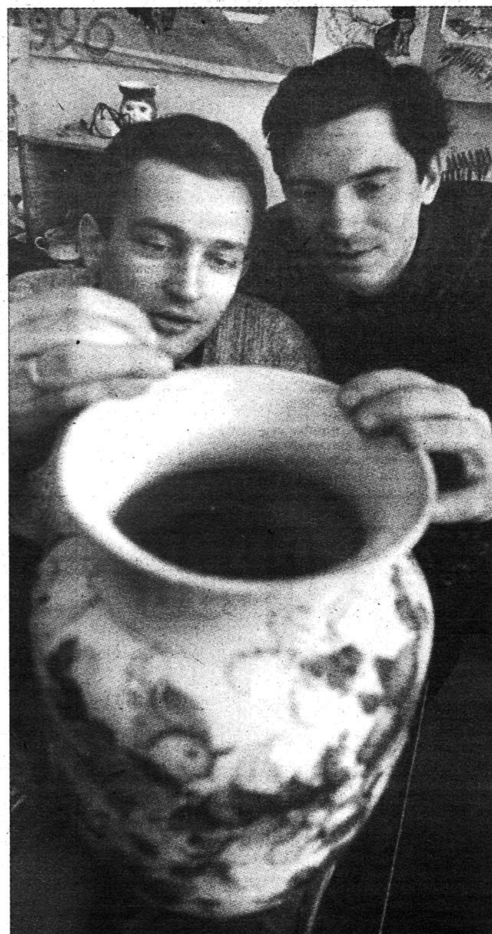
У своєму заповіті Кравченко просив ховати його не за церковним обрядом, бо він був атеїст, і не в американську землю, а спалити тіло, урну з попелом зберегти і за першої можливості відвезти на Батьківщину й висипати у Дніпро. Синтія і сини виконали першу частину заповіту: сховали урну на батьковому острові під великим каменем, на якому викарбували лише одне слово «Воля».

І хоча в Ендрю, який нині один тут Кравченко, бо поховав і матір, і старшого брата, є ранчо в Арізоні й вілла в Санта-Фе, острова з татовою «дачею»-могилою він не продає. Розповідає, що перед смертю мати сказала таке: «У Віктора було багато таємниць, але одну й найбільшу я розгадала: Віктор тікав з Батьківщини не для того, щоб назад уже ніколи не повернутися. Він сподівався, що прийде час і повернеться в країну ще кращу, ніж Америка. Віктор завжди казав, що його народ мудріший, талановитіший і працьовитіший за американців».

— Як думаєте, — запитує Ендрю Кравченко тих, уже з колишнього Союзу, хто зрідка приїздить до нього і цікавиться долею Віктора Андрійовича, — чи з'явиться коли-небудь можливість відвезти батьків прах у Дніпро?..

Дніпропетровськ.

Олексій КАВУН, Юрій ВЕНГЕРЕШ (фото), «Голос України»

Вітчизняний стиль

Загадка коростенської порцеляни

Із далекого Бірмінгема в АТ «Коростенський фарфор» надійшов міжнародний приз, який присуджується за виживання у складних економічних умовах. Фарфоровики загадали нам загадку «перехідного періоду економіки»: знайти відповідь на неї Україні так само важливо, як свого часу Європі розгадати великий китайський секрет перетворення сіруватої глини, з котрої виліплено чашку, в чудову порцеляну.

Коростенці, як не дивно, нарощують випуск продукції.

Недавно ввели в дію новий цех. Кількість працівників заводу зросла. На складі готової продукції сьогодні — черга.

І це незважаючи на те, що раніше шістдесят відсотків собівартості порцеляни становила оплата праці, а тепер стільки «важать» енергоносії, бо за місяць завод спалює півтори тисячі тонн мазуту — у спеціальних печах температура постійно має становити більше 1300 градусів. Колектив вистояв великою мірою завдяки тому, що, коли ціни на енергоресурси стрімко піднялися вгору, тут вибрали ефективну стратегію: кожна тонна мазуту, кожна тисяча кіловат-годин електроенергії повинні ділитися на якомога більшу кількість випущених виробів, тільки тоді продукція буде конкурентоздатною.

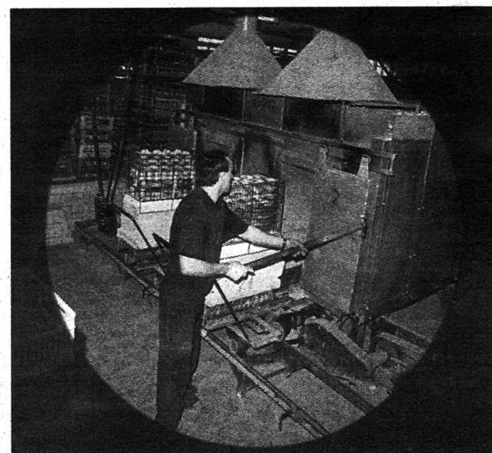
Тут не нарікають на «розірвані зв'язки». Фарфоровики кажуть, що немає у них партнера, вигіднішого за Росію. З допомогою українсько-російського СП з офісом у Москві вироби з коростенською маркою потрапляють навіть до Находки.

На внутрішньому ринку ставку роблять на фірмові магазини та солідних партнерів, якот «Кримський сувенір», що допоміг коростенцям «завоювати» півострів. Знайшли тямущого партнера і в Києві.

Були б кошти, тоді й сировина на все інше — не проблема. Росія створила перепони у придбанні вкрай необхідного фарфоровикам рідкого золота — собі ж на шкоду. Адже купили його на Заході за нижчою ціною.

А щоб відкрити ще один секрет коростенців, треба побувати в заводському музеї, завітати до художників, які створюють нові зразки. Бо фарфор починається із творчості...

Житомирська область.

Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ,
«Голос України»

Відповісти так, щоб... не відповісти

МИНУЛОГО *понеділка українські журналісти мали змогу поспілкуватися з одним із творців «української» політики румунського уряду держсекретарем МЗС Румунії Марчелло Діну.*

Румунський гість справив на журналістів неабияке враження: демонструючи чудові дипломатичні якості, уникнув конкретних відповідей на всі поставлені йому запитання. Наприклад, на прохання кореспондента «ГУ» повідомити, чи не пов'язує румунська сторона підписання базового політичного договору із задоволенням її претензій щодо острова Зміїний, Марчелло Діну сказав, дослівно: «Мова не йде про якісь застереження, переговори про договір передбачають широкі і серйозні обговорення. На жаль, ми маємо цю історичну спадщину, яка вигляде не дуже привабливо і в якій не винні ані Румунія, ані Україна...»

Тобто — розумій як хочеш. «Ваш обов'язок запитувати про те, що ви вважаєте за потрібне. Дозвольте мені скористатися моїм правом і відповісти таким чином, як хотілося б», — кілька разів зазначав пан Діну, а наприкінці прес-конференції наголосив: «Не шукайте лише ті моменти двосторонніх відносин, в яких нема згоди, потрібно уникати спекуляцій, переговорів через пресу...»

Втім, спекуляції чи домисли з'являються, мабуть, не в останню чергу саме через такі «конкретні» висловлювання, які продемонстрував румунський дипломат: лишається тільки гадати, що саме він мав на увазі. Конкретніший був перший заступник міністра закордонних справ України Антон Бутейко, який і повідомив журналістів про те, що під час переговорів вдалося знайти певні формулювання одного з пунктів преамбули і взаєморозуміння по одній із статей. Водночас, на відміну від рожево-оптимістичних заяв М.Діну, А.Бутейко зазначив, що «хотів би бути більш задоволеним результатами роботи» і що «відсутність загальнополітичного договору значною мірою впливає на довіру між нашими державами». Український дипломат виглядав значно заклопотанішим, ніж його візаві.

Щодо самих переговорів, то вони особливих зрушень у процесі підписання договору не принесли. Румунська сторона як і раніше наполягає на згадці про пакт Ріббентропа — Молотова, але не хоче згадувати окупацію Румунією частини України 1918 року та домовленість Антонеску — Гітлера.

На знімку: Марчелло Діну (ліворуч) та Антон Бутейко.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Хав'єр СОЛАНА, генеральний секретар НАТО (з Брюсселя)

НАТО і Україна: до миру разом

Ексклюзив

НЕЗАЛЕЖНА *демократична Україна відіграє ключову роль для підтримання безпеки в Європі. Вона є важливим партнером НАТО. Саме цю думку я хочу довести під час мого першого візиту в Україну як Генерального секретаря НАТО 15—16 квітня. У цій статті я намагатимуся пояснити цілі нової структури безпеки, яку ми прагнемо створити в Європі, а також важливість зв'язків України і НАТО.*

Від часу закінчення «холодної війни» НАТО перетворилася з гаранта спільної оборони своїх членів на вирішальний чинник безпеки ширшого Євро-Атлантичного суспільства. Північно-Атлантичний союз відіграє іншу роль, у нього нова місія, нові партнери, і співпраця України і НАТО може тільки зміцнити стабільність на Європейському континенті.

Колишнього поділу Європи більше немає, але нестабільність і конфлікти залишаються в окремих частинах нашого континенту, створюючи в Європі зони з різним рівнем безпеки. Але перспективи значно переважають ризик. Тепер, коли усунуто бар'єри та лінії конфронтації, Європу можуть об'єднати спільні безпека, економіка і політика.

1991 року НАТО прийняла нову стратегічну концепцію, у якій головну увагу приділено врегулюванню кризових ситуацій, а не усуненню великої загрози, як це було у минулому. Відповідно до цього чисельність НАТО була істотно зменшена, і бойові підрозділи перетворено на менші, мобільніші одиниці для кращого виконання нової миротворчої ролі. Американські збройні сили у Європі зазнали скорочення більш як на 60 відсотків. Рівень загальної боєготовності військ знижено. Ядерні сили НАТО скорочено на 80 відсотків, а всі ядерні ракети виведено з території Європи.

Масштаб змін у НАТО можна простежити на прикладі Боснії. Шістдесят тисяч військових з так званих сил по втіленню мирних угод — ІФОР — реалізовують мирну угоду в цьому спустошеному війною регіоні. Під оперативною командою НАТО ІФОР створюють клімат безпеки і довіри.

До складу ІФОР входять також і українські війська. Їх присутність яскраво демонструє прагнення України зробити свій внесок у встановлення миру і стабільності в Європі, а також засвідчує налагодження тісніших зв'язків України і НАТО.

Цей процес здійснив важливий крок уперед із започаткуванням у січні 1994 програми «Партнерство заради миру». Як засвідчує досвід співпраці у Боснії і Герцеговині, наші збройні сили повинні не лише навчитися діяти разом і поліпшувати зв'язок і взаємоузгоджені дії, а й навчитися підтримувати і покладатись одне на одного.

Деякі країни-партнери у Центральній та Східній Європі висловили бажання стати повноправними членами НАТО. Для цих країн приєднання до альянсу стане кроком до інтеграції в європейські організації і структури, зокрема у такі, що займаються безпекою. НАТО не може залишатися байдужою до бажання цих країн

щодо вступу до інтеграції в НАТО. Альянс — необмежена структура.

Прийняття нових членів до НАТО не є самоціллю. Воно слугує ширшій меті — зміцненню загальноєвропейської безпеки і стабільності. З цією метою процес розширення НАТО має бути відкритий, поступовий і неприхований. Розширення НАТО покликане подолати розбіжності, а не створювати нові. Саме тому нам належить поглиблювати наші відносини з такими державами, що, приміром, як Україна, найближчим часом не планують вступати до альянсу.

Відтоді, як Україна здобула незалежність, — яку члени НАТО повною мірою і послідовно підтримали, — вона прагнула до тісних зв'язків з НАТО як член Ради Північно-Атлантичного Союзу і програми «Партнерство заради миру». Торік українська влада і керівники НАТО прийняли індивідуальну програму партнерства України з НАТО, яка є основним елементом «Партнерства заради миру». У рамках програми Україна брала участь у польових навчаннях і двічі проводила їх на своїй території.

Ці заходи створили передумови для використання додаткових можливостей у співпраці. У спільній заяві для преси, зробленій під час візиту міністра закордонних справ Геннадія Удовенка у НАТО 14 вересня 1995 року, ми окреслили сфери поглиблених зв'язків. У Брюсселі нещодавно закінчилася зустріч представників Політичного комітету НАТО і України. Ми також передбачаємо провести зустрічі між представниками Північно-Атлантичної Ради, найвищим політичним органом НАТО і української влади, на яких обговорюватимуть питання спільного інтересу: підтримання миру, контроль за озброєнням і запобігання розповсюдженню зброї масового знищення. Ми також створюємо мережу тісної співпраці НАТО і України в політичній, військовій сферах, а також у наукових і екологічних дослідженнях, в обміні інформацією і плануванні на випадок надзвичайних ситуацій. Скажімо, цього літа у Києві буде проведено великий семінар з планування на випадок надзвичайних ситуацій.

Активна участь Росії у створенні нової структури безпеки в Європі є життєво важлива. Ми не зможемо створити таку структуру без Росії, а особливо ж — спрямовану проти неї. Ми переконані, що 70 років ідеологічної конфронтації та 40 — військової повинні остаточно залишитись у минулому. На нашу думку, у міцних, стабільних і тривалих відносинах НАТО і Росії вельми зацікавлені як країни альянсу, так і Україна.

Сьогодні жодна країна не спроможна самотужки досягти стабільності й миру в Європі. Саме тому ми повинні просуватися до миру, використовуючи унікальний дипломатичний і військовий досвід НАТО, який набула ця організація протягом свого існування.

Україна — велика європейська держава, незалежність і активна участь якої у створенні системи безпеки відіграє винятково важливу роль для всієї Європи.

На знімку: спільні армійські навчання вояків Польщі, України і Литви у рамках програми «Партнерство заради миру» (вересень 1994 року).

Наталя ФІЛІПЧУК, «Голос України»

ЗАЯВИ РОБИТИ ЗАРАНО

В *МЗС України вважають, що робити якісь заяви з приводу подій на Корейському півострові зарано. Можливо, у цьому справді є сенс: адже поки що конфлікт у збройну сутичку не переріс. Але це позиція міністерства. Давайте поміркуємо на цю тему.*

Пригадуєте, зовсім нещодавно «ГУ» розповідав про те, що переговори про мирну угоду між Південною та Північною Кореєю затягуються. Дві держави і досі будують свої відносини, керуючись тимчасовою угодою про перемир'я, підписаною ще 1953 року. Рік тому КНДР виступила з ініціативою прискорити цей процес, але не знайшла підтримки ні з боку Сеула, ні з боку Вашингтона. КНДР наполягає на тому, що переговори повинні здійснюватися між Пхеньяном та Вашингтоном, оскільки, на їхню думку, Південна Корея — держава маріонеткова, а договір про тимчасовий мир 1953 року з боку Сеула підписували США. Проте Вашингтон не хоче брати на себе відповідальність за долю іншої держави і вважає, що вилучати Південну Корею з переговорного процесу несправедливо.

Оскільки переговори зайшли у глухий кут, місяць тому КНДР офіційно попередила, що знімає з себе відповідальність «за прикрий випадок», який може статися на півострові. Безсумнівно, за цими словами може стояти і збройна сутичка. Керівництво КНДР також попередило, що готове застосувати надзвичайні заходи. Розмовляючи кілька тижнів тому з Надзвичайним та Повноважним Послом КНДР в Україні Чжо Сон Бомом, я поцікавилася, чи не можуть перерости ці «надзвичайні заходи» у збройне протистояння. Тоді пан посол відповів, що війна не піде на користь корейській нації, говорити про це підстав поки що нема, але незалежність держави у КНДР цінують вище за життя.

Дай Боже, щоб нинішнє загострення ситуації не стало тим самим «прикрим випадком» і двом корейським державам не довелося відстоювати свою правду зі зброєю в руках. Але як усе ж таки слід оцінювати нинішні події? Як те, що КНДР робить останнє попередження: стан перемир'я тривати вічно не може? Після несподіваного демаршу, здійсненого Пхеньяном 4 квітня, ситуація навколо демілітаризованої зони дуже загострилася. Північнокорейські війська протягом останнього тижня тричі заходили в цю буферну зону, куди вводити війська не дозволено. Президент Південної Кореї Кім Ен Сам у свою чергу віддав наказ про приведення у підвищену бойову готовність південнокорейської армії на випадок дій з боку КНДР, що означає: армія отримала право стріляти.

Іншими словами, цей регіон перебуває у передчутті кровопролиття. Філіппіни закликали Північну Корею «виявити стриманість». Президент Росії Борис Єльцин, який відвідав Сеул з офіційним візитом, оголосив про готовність узяти участь у переговорному процесі. Президент США Білл Клінтон планує терміново відвідати Сеул, Токіо та Москву, щоб виробити спільну позицію щодо врегулювання корейського конфлікту. На Корейський півострів також приїхав Генеральний секретар ООН, щоб провести переговори із керівництвом обох сторін. Іншими словами, Корейський півострів раптом перетворився на «гарячу точку». Хоча поки що тільки за рахунок «гарячих голів».

Хоч би як розвивалися події, зрозуміло: затягувати переговори щодо мирної угоди справді небезпечно. І зітхнути з полегшенням на Корейському півострові зможуть лише тоді, коли з'явиться документ, в якому стоятиме слово «мир».

На знімках: чи домовляться Кім Чен Ір (глава КНДР) та Кім Ен Сам (президент Південної Кореї)?

ЗМІНА НА ПОСТУ

Призначено Надзвичайного і Повноважного Посла України в Молдові — Івана Гнатишина, та представника Президента України у врегулюванні придністровського конфлікту — Євгена Левицького.

Іван Гнатишин, який досі був головою Чернівецької облдержадміністрації. Досі його заміняв Євген Левицький, котрий був Тимчасовим Повіреним у справах України в РМ.

Відтепер Євген Левицький матиме змогу займатися виключно придністровськими питаннями. «З чого розпочнете?» — запитали його. «Я не розпочинати буду, а продовжувати», — логічно поправив Євген Вікторович. Тепер перед ним стоїть завдання зробити українську політику щодо врегулювання придністровського конфлікту гнучкішою — саме таке бажання заявлене лютневим візитом до Молдови заступника міністра закордонних справ України Костянтина Грищенка.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ, «Голос України» (з Хорватії)

НЕВДАЧА — ПОШТОВХ ДО ЗМІН

DAVIS CUP® by NEC

HRVATSKA - UKRAJINA

—Наші молоді держави мають багато спільного, — сказав під час жеребкування матчу Кубка Девіса між збірними Хорватії та України, що відбувалося в «Дубровник президент готелі», капітан нашої команди Валерій Бурко. — В обох триває складний період становлення незалежності. Але хорвати, якщо бути відвертими, явно ведуть перед у питанні повномасштабного розвитку спорту і тенісу, зокрема...

Що ж, ці слова підтвердив матч. Його , як ми вже повідомляли, виграли господарі — 5:0. Утім, ця, на перший погляд, величезна перевага прийшла до хорватів на корті спортивної дворани в Дубровнику ціною чималих зусиль.

Українська команда протягом кількох днів діставалася узбережжя Адріатики (це був найоптимальніший маршрут, бо, на жаль, літаки з України до Хорватії не літають). Отже, поїздом з Києва до столиці Угорщини, звідти — експресом Будапешт—Венеція до Загреба. Потім придбали квитки на літак до Дубровника. Але за півгодини до вильоту дізналися, що доведеться приземлюватися у Спліті, а потім ще автобусом протягом п'яти годин мандрувати нічним серпантином гірських доріг. Річ у тім, що в районі Дубровника саме в цей час зазнав аварії літак із міністром торгівлі США Рональдом Брауном на борту. Через цю трагедію і великий туман було закрито місцевий аеропорт.

Отже, для того, щоб ознайомитися з кортом і потренуватися було відведено лише день. Це взагалі нічого. До того ж, із травмою приїхав наш лідер—харків'янин Дмитро Поляков, який змушений був грати в корсеті. Дива не сталося, він поступився Саші Хіршзону — 0:3.

А от киянин Андрій Рибалко ледве не створив диво. Після геть програного першого сету — 0:6 — він примусив похвилюватися і численну публіку, і лідера хорватів Горана Іванишевича. Мабуть не слід згадувати, чого вартий для Хорватії цей спортсмен. Він знаний патріот своєї землі (от би хоч частку цієї дорогоцінної якості Андрієві Медведєву, який цей матч знехтував), користується великою любов'ю серед земляків. Горан приїхав додому, незважаючи на травму шиї, і вступив у боротьбу. Якщо б не було Іванишевича, то важко сказати, який був би підсумок поєдинку.

Так от, у другому та третьому сетах, які закінчилися з рахунками 7:6 (7:5) на користь Горана і 7:6 (7:4) на користь Рибалка, помітно пожвавішала наша група підтримки на чолі з послом України в Хорватії Анатолієм. Шостаком, котрий спеціально приїхав на матч.

Четвертий сет, на жаль, був за господарем корту, який має шосту позицію в світовій класифікації (у Рибалка — 609 місце). Хоча Андрій вів перед — 2:1, але поступився — 3:6.

—Рибалко грав на 300 відсотків, — лаконічно і щиро сказав про суперника на прес-конференції Іванишевич.

І він не лукавив. Адже Андрій епізодами діяв просто блискуче. Що ж, це вселяє певні надії на подальші виступи цього спортсмена, якому ще не виповнилося 24 роки.

Захоплюючий був і поєдинок пар, в якому Полякову з Рибалком протистояли Іванишевич із Хіршзоном. Перший сет — тай-брейк. Доля всміхається хорватським спортсменам — 7:6 (7:2). А вже після цього вони беруть другий і третій сети — 6:3, 6:2.

Завершального дня тренери обох команд дали можливість пограти молоді. Психологічна підготовка господарів була ліпша. Ігор Шарич та Горан Орешич взяли гору над Віктором Троцком з Києва та Сергієм Ярошенком з Нової Каховки. Гіркоту поразки трошки підсолодив величезний торт, який піднесли Ярошенкові на день 19-річчя господарі. Перший великий шматок дістався Іванишевичеві.

—Звичайно, програвати дуже неприємно, — каже президент Федерації тенісу України Герман Беньямінов. — Але були й позитивні моменти. Вважаю, що блискуче зіграв проти Іванишевича Рибалко. Мабуть, дається взнаки те, що Андрій спарингує своєму тезкові Медведєву, коли той вільний від турнірів.

Кілька слів про наших молодих. У Троцка непогані дані. Але бракує спеціальної фізичної підготовки, м'якості, еластичності, мобільності. Є й інші вади. До того ж, у Віктора чимало зайвої ваги. Одне слово, є над чим працювати йому і його батькові Анатолієві, який тренує спортсмена.

Непогано виглядав Сергій Ярошенко — вихованець Сергія Жицького з Нової Каховки. Він м'який, рухливий, має хорошу технічну підготовку. Але і йому бракує реакції, швидкості під час виходу з удару.

—Цікаво, а ці двоє — найсильніші серед наших молодих?

—Звичайно, ні. Є перспективний Денис Якименко з Донецька. Цей 19-річний тенісист уже грав у Кубку Девіса в Мінську. А ще 16-річний киянин Олександр Карпенко, старший на рік Юрій Петренко з Харкова. І за ними є ціла група гравців 1981—1983 років народження.

—Гаразд, це — поки майбутнє. Але у нас попереду веренева зустріч Кубка Девіса на своєму полі...

—Але я завжди казав: для того, щоб утриматися в першій лізі і успішно боротися за вихід до вищої, треба мати принаймні двох гравців, які входили б до першої сотні у світі. Потрібна й копітка цілеспрямована підготовка до таких матчів. Здається, що вересень ще далеко. Але — то хибна думка. Треба вже сьогодні готуватися. Тренерська рада федерації найближчим часом має подбати про зміцнення збірної і гравцями, і тренерськими кадрами. Треба остаточно визначитися й з Медведєвим. Головне наше завдання —утриматися у першій лізі. Гадаю, що воно нам до снаги.

«Буковину» списувати рано

Першість України. Перша ліга. 26-й тур: «Металург» —«Дніпро» — 2:1. Омельчук, 34 з пенальті, Коваленко, 62 — Гулий, 66. **«СК Одеса» — «Ворскла» — 0:2.** Чуйченко, 13, Шарій, 62. **«Закарпаття» — «Нафтохімік» — 2:1.** Голубка, 34, Мартиненко, 68 — Ющук, 13. **«Скала» — «Поліграфтехніка» — 0:1.** Первак, 87. **«Кристал» — «Шахтар» — 1:0.** Карпин, 47. Агарін («Кристал») на 21 хв. не реалізував 11-метровий удар. **«Буковина» — «Сталь» — 1:0**. Самардак, 20. **«Металіст» — «ФК Львів» — 0:0. «Хімік» (Сіверськодонецьк) —«Верес» — 0:0. «Явір» — «Хімік» (Житомир) — 1:1.** Горох, 86 — Коляда, 50. **«Нафтовик» — «Поділля» —3:2**. Чорношвець, 43 з пенальті, Леш, 57, Шкурат, 81 —Мацюк, 68, 75. **«Ратуша» (Кам'янець-Подільський) —«Динамо-2» — 0:3.** В. Самойлов, 21, 55, 57.

Перемоги на чужих полях полтавської «Ворскли» нікого, мабуть, не дивують. У команди зараз збалансовано всі лінії, розігралися досвідчені Шарій і Чуйченко, тому зупинити «Ворсклу» важко. А ось упевнена гра молодих футболістів «Динамо» для багатьох — відкриття. Кияни всі матчі другого кола провели в гостях і жодного не програли, відібравши навіть у лідера очко. Минулого туру динамівець В. Самойлов зробив хет-трік, пославши у ворота «Ратуші» три м'ячі. Ви, мабуть, пам'ятаєте, що один з наших талановитих гравців Андрій Шевченко також починав у другій команді динамівського клубу, а потім міцно ввійшов до «основи» «Динамо». Можливо, й на Самойлова чекає така кар'єра?

Центральним у цьому турі був матч у Чернівцях, де зустрілися лідери — «Буковина» і «Сталь». Усе вирішив єдиний м'яч, забитий Самардаком. Намагання алчевських футболістів узяти ворота господарів розбивались об чіткий захист. Після цієї перемоги «Буковина» наблизилася до лідерів. Списувати її із числа претендентів на путівку до вищої ліги рано. Як і олександрійську «Поліграфтехніку», яка перемогла «Скалу», яка остаточно луснула, на її полі.

Ось як розмістилися команди в турнірній таблиці: «Ворскла» — 57 очок, «Сталь» — 54, «Буковина» — 52, «Поліграфтехніка» — 49, «Металург» — 46, «Шахтар» —40, «Поділля» — 39, «Динамо-2», «ФК Львів» — по 38, «Хімік» (Сіверськодонецьк), «Хімік» (Житомир) — по 37, «Нафтовик», «Нафтохімік» — по 36, «Кристал», «Закарпаття» — по 32, «Явір» — 28, «Металіст», «СК Одеса» — по 27, «Верес» — 26, «Ратуша» — 17, «Дніпро» — 14, «Скала» — 5.

Матчі 27-го туру пройдуть 16 квітня.

• • •

Сьогодні в Києві на стадіоні «Динамо» відбудеться цікавий матч між лідером чемпіонату України і донецьким «Шахтарем». Чому виявляється інтерес до цієї гри? Фахівці не виключають можливості, що саме ці клуби зустрінуться у фінальному матчі за Кубок України. І завтра буде розвідка боєм. Початок гри о 16.15.

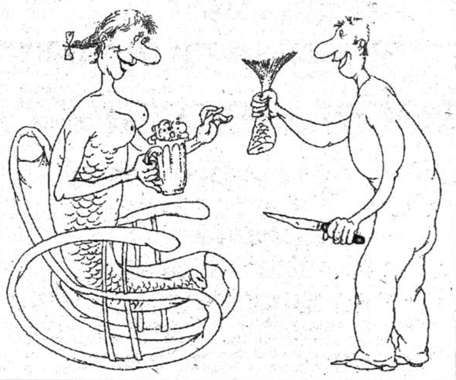
Арбітражний суд м. Києва (Київ-30, вул. Б. Хмельницького, 44-В) порушив справу № 8/57 про визнання банкрутом ДКП «Золоте руно» (юридична адреса: 252134, м. Київ-134, вул. Симиренка 2/19. Розрахунковий рахунок № 500205 в Ленінградському відділенні ПІБ м. Києва, МФО 322108).

Претензії можливих кредиторів і заяви санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування цього оголошення.

Арбітражний суд Києва порушив справу № 17/99 про визнання банкрутом малого колективного підприємства «Джет Ко Спорт-Клуб Україна» (252023, м. Київ, вул. Еспланадна, 42, р/р № 468247 в АКБ «Альянс-Кредит Банк», МФО 300119).

Претензії кредиторів приймаються протягом місяця з дня опублікування цього оголошення за адресою: 252030, Київ, вул. Б. Хмельницького, 44-в.

Жарт номера

• *Чоловіча гостинність у піст.*

Мал. Анатолія КАЗАНСЬКОГО.

Бувальщина

Сергій МЕЛЬНИЧУК, «Голос України»

ЧЕРЕЗ ТУЮ МИЙКУ...

Було це у часи, коли тюлька коштувала 5 копійок, — давно, тобто.

Два дуже високі обласні начальники переселилися у щойно відремонтований красивий особняк на одній тихій вулиці Рівного. Вищий начальник, як і належало за неписаними правилами, оселився на другому поверсі, а трохи нижчий начальник — під ним, на першому.

Особняк — мабуть, з естетичних міркувань — було оточено високим дощатим парканом, пофарбованим у зелене, біля хвіртки, у дворі, чатував міліціонер. (Читач, певне, вже подумав, що мова піде про викрадення котрогось із начальників. Ні, то генералів німецьких колись у Рівному викрадали, а партначальників не крав ніхто — навіщо вони кому).

Одного разу вдень, коли відповідальні чоловіки у просторих кабінетах наближали народові світле майбутнє, дружина меншого начальника з якоїсь причини забігла до дружини більшого начальника. Знайшла її на кухні. І коли глянула — ні, не на сусідку, а на раковину під краном — блискучу, з нержавіючої сталі, розділену надвоє — зрозуміла: без такої самої подальше її життя немислиме. Отож відразу заспішила додому й набрала телефон чоловіка.

— Ти бачив, яка у них там, на другому, мийка на кухні? Ах, бачив і мовчиш! Так знай. Якщо до вечора такої не буде і в мене — ночувати можеш не приходити!

Великі начальники — то вони перед підлеглими виставляють себе такими грізними та залізними. А перед дружинами часто-густо — зайці. Так і в нашому випадку. Одержавши суворий наказ, менший начальник відразу ж відкинув народні справи й наказав розшукати керівника будівельників, котрі ремонтували особняк.

— А що ж це ти, сучий сину, — замість привітання сказав трохи нижчий начальник будівельному керівникові, — нагорі поставив таке, а мені інше? Моя сказала, щоб не приходив додому, як до вечора такої мийки не буде. Ти зрозумів?

— Так більше немає таких!

— Я питаю: ти зрозумів?

Кинувся сердега-будівельник туди, кинувся сюди — ніде нема. Але він був людина хазяйновита, і така раковина вже стояла у нього на кухні. «Що ж, — подумав, — зніму, завезу, а собі потім поставлю». Так і зробив.

А ввечері прийшла з роботи дружина того будівельника. Глянула на кухню — і:

— А куди це раковина поділася?

— Та... Розумієш... (Не наважився сказати, бо дружина, знав, завтра рознесе, як сорока на хвості).

— Ага! Це вже якійсь шльондрі завіз? Ну, то забирайся з хати, іди до неї!...

Ось так.. Вдома таки не ночував. Тільки не начальник, а будівельник. А той почувався чудово.

Рівне.

Висівки

Володимир ПОЛІЩУК

- *Якщо ноги від плеч, голова для них не потрібна.*
- *Все може бути або не бути.*
- *Білль про права та приправи.*
- *Якщо не бажають допомогти — обіцяють.*
- *Усе в наших руках: захочемо проголосуємо «за», захочемо — «проти».*
- *Дожилися, що вже й правда гола.*
- *Для того, щоб довести, що ти не верблюд, треба працювати, не розгинаючи спини.*

Ламайребро, — на звіт!

Курінний: Добірне товариство, гадаю, добре пам'ятає: рік тому ми записали потомственного козака Ламайребра (Петра Ребра) почесним пійтом-гумористом нашого «Куреня» На той час він, не дивлячись на так звану кризу, видав дві веселі книги «Козацьких жартів». Присвячені вони — що особливо похвально — 500-річчю Запорозького козацтва.

Тоді ж наш почесний гуморист пообіцяв, що напише і третю книжку на вище пойменовану тему. Обіцяти, звісно, не важко... Та не буду запобігати наперед. Ламайребро... чи то пак Петро Ребро — перед радою «Куреня». Прошу запитання.

— То як же з обіцянкою?

— Смію доповісти, третю книжку видано. За прищепленою в останні десятиріччя традицією я взяв зустрічний план і написав книжку достроково. Видавці, правда, трохи той... Але за діло взявся оригінальний спонсор.

— Спонсор? Незвичне прізвище для Січі.

— Це Орджонікідзевська районна Рада народних депутатів міста Запоріжжя. З допомогою спонсора справа пішла швидше. Книжка перед вами.

— Читаємо... А скажіть, будь ласка, ви оце пишете з любові чи, може, з примусу?

— Скажу як на духу: у мене таке враження, що я народився для того, щоб написати оці жарти. Бо про козацький гумор говорено і писано чималенько, а зразків самого гумору зафіксовано — як кіт наплакав. Очевидно, і Грабянка, і Самовидець не надавали сміху належного значення. Та й не дивно: гумор на Січі був звичайнісіньким явищем. Як вода чи повітря. Тим часом дивовижна схильність запорожців до сміху (навіть перед обличчям смерті, навіть на палі!) — явище небувале в історії людства.

Це свідчення високості духу козацького...

— Ну, не треба, може, так високо! Але — все правильно. А тепер, традиційне запитання: плани на майбутнє?

— Скажу по секрету, здаю до друкарні четверту книжку «Козацьких жартів». А ще мрію видати «Козацький сміхопис», до якого б увійшли кращі мої опуси на вище пойменовану тему. Їх 500 — як і років Запорозькому козацтву, дай Боже вам здоров'я.

Чесно кажучи, кручусь, як Марко у пеклі. Бо ж редагую ще два альманахи — «Хортиця» та «Весела Січ». Крім того, я директор, головний редактор, коректор і вантажник видавництва на громадських засадах «Хортиця». А ще — кошовий «Веселої Січі» (готуємо вже вдруге свято гумору), засновуємо міжнародну премію імені Петра Сагайдачного. Для повноти картини скажу, що я ще й дід Марічки («Машкагармашка») — скоро рік онуці. Зарплату одержую переважно духовну. Гонорари теж сьогодні духовні.

Курінний: Це добре! Козак має бути кріпкий духом. Отже, ми тут порадились і вирішили: почесне звання пійта-гумориста підтверджуємо і продовжуємо. Будьмо!

Петро РЕБРО

КОЗАЦЬКІ ЖАРТИ

Відповідь Хмельницького

Якось писав король до Хмеля:
«Ти, я чував, державець добрий:
І воїн ти, і мудрагеля,
І вельми хитрий, і хоробрий.
Ти мов багато дуже знаєш,
Заможний ти і знатний родом
Так чом же не попереджаєш,
Коли ідеш на нас походом?»
Подяку склавши за похвали,
Хмель пише власною рукою:
«Хіба пани попереджали,
Коли ішли на нас ордою?
І ми не в гості йдем до тещі,
А я — не півень-недоріка,
Який спочатку гучно плеще
І тільки потім — кукуріка!»

Найстрашніша кара

Якось питає Гнат Степана:
— Скажи, потомственний козак,
Якби в полон ти взяв султана,
То покарав би його як?
Той глянув весело на Гната
І так сказав — без зайвих слів:
— Та дуже просто — супостата
Я б до ригачки напоїв!
— За що ж така султану шана?
— Ні, я іще не все сказав,
Бо, напоївши бусурмана,
Я б похмелитися не дав!

Що найважче

— Батьку, — мовлять козаки.—
Що в житті найважче?
— Ех, ви, — каже, — парубки—
Плем'я непутяще!
Чи не їли ви куті?
Чи не вчила неня?
«Що найважче у житті?»
Порожня кишеня!

Кізяк

— З глини Бог зліпив людину,—
Піп мовляє, а козак:
— Отче, він при цьому в глину
Чи домішував кізяк?
— Прикуси язик, Оверку!
Богохульник! — гримнув піп.—
Знов з корчми прийшов у церкву?
Знов набрався, ніби чіп?
— Трохи є, — той каже сміло,—
Та я п'ю не просто так;
Я, щоб не розсохлось тіло,
Бо ж забули про кізяк!

Хто де

На тім світі здибав якось
Козака козак.
Почоломкались друзяки:
— Де ти? Що ти? Як?
— Я в раю, — зітхнув Микита.—
Віриш? Влип, мов тать.
Ані люльки закурити,
Ні слівце сказать.
Та хоча б маленька битва!
(Я ж, браток, гармаш).
Вранці, ввечері — молитва.
Вічний «отченаш»!
Ні корчми — на всю округу.
І така нудьга,
Що померти можна вдруге.
Ну, а ти як, га?
Посміхається Микола:
— Краще, ніж в раю!
Хоч смоли, але ніколи
Менш відра не п'ю!
В казані відпочивати
Можу день при дні:
Гріє спину, гріє п'яти
Вельзевул мені!
Байдикую, мов гульвіса.
Весь засмаг, як чорт.
І жіноцтва тут добіса:
Шльондри — перший сорт!
Картярем тут став запеклим,
Граю, наче звір.
Іменують все це пеклом,
Тільки ти не вір!

Коза під сідлом

Там, де їдуть люди з міста,
Край дороги, за селом,
Дід пасе козу перісту,
Мов кобилу, під сідлом.
Ось панок ридваном їде.
Задивився на козу:
— Що це означає, діду?
— П'ятака даси — скажу.
— Я і двох не пошкодую!
А старий монети взяв.
— Це я, — каже, — тут полюю
На таких, як ти, роззяв!

«Колективісти»

Якось я чув на демонстрації—
Кричав зацеклий активіст:
— Не визнаю приватизації!
З природи я колективіст!
І він, їй-богу, має рацію:
Нас виховав соціалізм:
Щоденно колективізацію
Ми всюди здійснюєм і скрізь.
Перш ніж поласувати сливами
Чи смакувати ескімо,
Годин із кілька в колективі ми,
Даруйте, в черзі стоїмо.
Тут ми з сусідами і внуками
Спілкуємось і в сніг, і в дощ,
Бо черги в'юняться гадюками
Повсюди — впоперек і вздовж.
Тут я і виріс, і зістарився,
Бо з черги вискочити — зась!
Від Запоріжжя до Хабаровська
Вона нівроку простяглась.
Без черги не пили й не їли ми,
Тож думаю не без підстав:
Чи я прожив на світі білому,
Чи вік у черзі простирчав?

Одкровення про сьогодення

Пройшла пора аплодисментів,
Я бізнесменом нині став:
Солодкі речі президентів
На жменю цукру проміняв!

* * *

Це страшніше, ніж руїна,
Ніж холера і чума:
Ще не вмерла Україна,
Українців же чортма!

* * *

Скільки — не порахувать —
Партій, президентів!
Пропоную заснувать
Лігу... імпотентів!

* * *

Караул! Туалетний папір
Весь пішов на газети.
Тож від деяких тхне з певних пір,
Як (пардон) від клозету!

* * *

Проститутки кричать завзято,
Шлють до уряду резолюції:
«Пропонуєм відзначить свято
Сексуальної революції!»

Запоріжжя.

Баланс Акціонерного банку «АВТОРИТЕТ»

(Київ —115, вул. Котельникова, 46). банк зареєстровано 24.12.1993 р., реєстраційний № 222

(млн. крб) станом на 01.01.96 р.

АКТИВ	
1. Каса і кор. рах. у НБУ	128026
а) у нац. валюті	125617
б) в ін. валюті	2409
2. Кор. рахунки в інших банках	—
а) у нац. валюті	—
б) в ін. валюті	—
3. Кредити, надані банком	62250
а) короткострокові	62250
б) довгострокові	—
в) у валюті	—
4. Міжбанківський кредит	—
5. Цінні папери , паї, акції,придбані банком	22859
6. Основні засоби та капіталовкладення банку	12938
7. Дебітори	3564
8. Інші активи,	23854
в т. ч.	
а) міжфіліальні обороти	—
б) еквівалент валютної позиції	—
в) відокремлені кошти за рахунок прибутку	22492
9. Збитки	—
ВСЬОГО АКТИВ	253491
ПАСИВ	
1. Статутний фонд	181981
2. Резервний фонд	1000
3. Інші фонди банку та кошти, прирівнені до них	27669
4. Кор. рахунки інших банків	
а) у національній валюті	—
б) в іноземній валюті	—
5. Розрахункові та поточні рахунки клієнтів у нац. валюті	16955
6. Депозити юридичних осіб	—
7. Вклади громадян у нац. валюті	7
8. Строкові депозити в іноземній валюті	—
9. Кошти клієнтів в іноземній валюті	—
10. Міжбанківський кредит (залучені кошти)	—
11. Кредитори	3375
12. Інші пасиви,	12
в т. ч.	
а) міжфіліальні обороти	—
б) доходи майбутніх періодів	12
в) облік валютної позиції по власній валюті	—
13. Прибуток	22492
ВСЬОГО ПАСИВ	253491

Відповідність даних балансу банку підтверджено аудиторською фірмою «Союз».

Акціонерний банк «АВТОРИТЕТ» має ліцензії:

1. Ліцензія №52 від 10.11.95 р. на право здійснення операцій з валютними цінностями;
2. Дозвіл № 351 Міністерства финансів України від 26 липня 1994 р. на здійснення діяльності з випуску й обігу цінних паперів;
3. Дозвіл № 47 Міністерства фінансів України від 27 липня 1994 року на здійснення діяльності як депозитарія інвестиційного фонду чи інвестиційної компанії;
4. Ліцензія № 42 Фонда Державного майна України від 6.02. 96 р. на здійснення банком посередницької діяльності з приватизаційними паперами.

Акціонерний банк «АВТОРИТЕТ» пропонує такі послуги:

— купівля та продаж ОВДП (облігації внутрішньої державної позики) за дорученням юридичних та фізичних осіб;

—відповідальне зберігання облігацій та здійснення виплати відсотків та погашення;

—операції викупу (репо) та кредитування під заставу облігацій внутрішньої державної позики;

—керування тимчасово вільними активами клієнтів з розміщенням коштів у високоприбуткові інструменти.

Інформація про додатковий випуск акцій

ВАТ «Чернігівський овочесушильний завод»

Відомості про товариство.

Код ЗКПО 05529774, Чернігів, Борисенко, 45, засновано розпорядженням Чернігівського міськвиконкому, № 136-р 21.06.94 р.

Емісія в сумі 375375 тис. карбованців здійснюється для поповнення обігових коштів. Акції прості іменні, 15015 штук, номінальною вартістю 25000 карбованців.

Початок передплати через 10 днів після опублікування інформації, закінчення — не пізніше 6 місяців після опублікування інформації.

7 травня 1996 року відбудуться загальні збори акціонерів ВАТ «Екологія, комунальне обладнання «АТЕКО».

Порядок денний:

1. Підсумки роботи ВАТ за 1995 рік.
2. Перспективи роботи в 1996 році.
3. Різне.

Збори відбудуться за адресою: Турбів Вінницької області, вул. Миру, 147.

Початок зборів о 15 годині.

Реєстрація акціонерів з 10.00.

Правління.

Арбитражный суд Донецкой области (340105, Донецк, б. Пушкина, 34) возбудил дело № 77/5-25 о признании банкротом коллективного предприятия футбольный клуб «Авангард» (код ОКПО 20386028, р/с № 180001 в Харцызском отделении сбербанка № 5373, МФО 335151, р/с № 600164136 в областном управлении НБУ г. Донецка; юридический адрес: 343719, Донецкая область, г. Ждановка, ул. Комсомольская, 24).

Целью данного объявления является выявление кредиторов КП ФК «Авангард».

Претензии кредиторов принимаются судом в течение месяца со дня опубликования объявления.

Арбитражным судом Харьковской области (310002, Харьков, ул. Сумская 64) возбуждено дело № 102/5-54 о признании банкротом научно-производственного предприятия «Эспи» (310054, Харьков, пер. Загородний, 3, р/с 467883 в Коминтерновском отд. УАК ПИБ Харькова МФО 351362).

Претензии возможных кредиторов и заявления санаторов принимаются в течение месяца со дня опубликования объявления.

Арбитражный суд Днепропетровской области (320004, Днепропетровск, пр. Кирова,1) возбудил дело № Б18-7 от 19.12.95 о признании банкротом малого производственного предприятия «Топаз» (Днепропетровск, ул. Ю. Савченко, 6б, р/с 468913 в Правобережном отделении АПБ, МФО 305567).

Претензии кредиторов и заявления санаторов принимаются в течение месяца со дня опубликования объявления.

Арбітражний суд Кіровоградської області (316000, Кіровоград, вул. Луначарського, 29) порушив справу № 872/2 про визнання банкрутом кооперативу «Номінал». Юридична адреса: Кіровоградська область, Голованівський р-н, смт. Побузьке, вул. Театральна, 7, кв.8, р/р № 461301 в АКБ «Україна».

Претензії кредиторів прийматимуть протягом місяця зі дня опублікування оголошення.

До відома акціонерів Акціонерного банку «Брокбізнесбанк»

Рада Акціонерного банку «Брокбізнесбанк», повідомляє, що чергові річні збори акціонерів банку відбудуться у Києві в офісі банку, що на Проспекті Перемоги, 41, о 9 годині 3 травня 1996 року з порядком денним:

1. Про підсумки роботи Правління АБ «Брокбізнесбанк» за 1995 рік та основні напрями діяльності банку.
2. Про фінансово-господарську діяльність банку за 1995 рік.
3. Про річний баланс банку.
4. Про прибутки банку у 1995 році.
5. Про дивіденди акціонерів за підсумками роботи за 1995 рік.
6. Про хід п'ятої підписки на акції банку.
7. Про зміну у Статуті банку.
8. Про зміну у складі акціонерів банку.
9. Про зміну у складі Ради банку.

Для реєстрації учасникам зборів належить мати: документ, що засвідчує особу акціонера, довіреність на право участі у річних зборах та запрошення.

Довідки за тел.: 241-70-92.

Баланс Акціонерного банку «Брокбізнесбанк»

	01.01.96 р. (млн. крб.)	01.01.95 р. (млн. крб.)
АКТИВ		
1. Каса	44078	13118
2. Кореспондентський рахунок в НБУ	642475	129646
3. Кореспондентські рахунки в інших банках	408784	25223
4. Факторингові операції	822124	711140
5. Валютні кошти	6700462	504939
6. Кошти, вкладені у цінні папери	424483	311429
7. Кредити, надані банком	3431891	478383
8. Кредити, надані іншим банкам	1434524	369700
9. Кредитні ресурси своєї системи	565104	592009
10. Кошти, вкладені у спільну діяльність	11918	854
11. Основні кошти	334263	30268
12. Інші активи	1297226	113181
13. Інші дебітори	90611	—
14. Відокремлені кошти за рахунок прибутку	125125	54752
Всього актив	**16333068**	**3334642**
ПАСИВ		
1. Статутний фонд	205808	41587
2. Резервний фонд	13481	677
3. Інші фонди	609528	44916
4. Кореспондентські рахунки інших банків	674874	25223
5. Поточні рахунки клієнтів у валюті	4232031	404459
6. Валютні кошти	5408229	—
7. Розрахункові та інші рахунки клієнтів	1255763	124485
8. Депозитні рахунки клієнтів	803082	792462
9. Внески громадян	27876	25608
10. Кредити, отримані в інших банках	1853450	936644
11. Кредитні ресурси своєї системи	565104	592009
12. Інші кредитори	35359	12828
13. Інші пасиви	523358	278992
14. Прибуток	125125	54752
Всього пасив	**16333068**	**3334642**

Наслідки фінансово-господарської діяльності АБ «Брокбізнесбанк» за 1995 рік перевірені аудиторською фірмою «Раритет».

Цены приведены без учета НДС. Оплата по курсу НБУ на день платежа.

ТАКОГО НЕМАЄ НАВІТЬ У ШВЕЙЦАРІЇ!

Панове! "ПРАВЕКС-БАНК" відкриває АНОНІМНІ КОДОВАНІ ВАЛЮТНІ РАХУНКИ.

Для відкриття рахунку не потрібні ні паспорт, ні особисте посвідчення, ні підпис. Нічого! Тільки СКВ!

Наша адреса:
Київ-21, Кловський узвіз, 9/2.
Телефони:
(044) 294-81-00, (044) 290-40-84.

W N S E

Ліцензія НБУ № 32.

Украинский рыбопромышленный концерн реализует рыбную продукцию в широком ассортименте

Гарантированное качество
Льготы постоянным клиентам

(044) 243-49-75 - Розничная продажа в Киеве
(044) 243-49-76 - Оптовые поставки
243-49-77 для других городов Украины
(0482) 69-58-66 - Представительство в Одессе

Политехнический институт
Проспект Победы
Ул. Шулявская
Ул. Б. Василевской
Пер. Ібрисский
Институт "Укрпромпроект", Украинский рыбопромышленный концерн
№ 4/10

За кордоном є спадок. Можливо, для Вас...

Укрін'юрколегія
(252034, Київ, вул. Золотоворітська, 2а)
у справах про спадщину розшукує родичів померлих в Канаді:

* **Георгія Куща.**
* **Петра Рудого,** який народився 1921 року в Заліщиках чи районі Тернопільська область.
* **Євгенії (Дженні) Барц (Барк),** уродженої Воцелюк, яка народилась 1908 року.
* **Вільяма (Володимира) Болехівка,** який народився 1902 року в Україні чи Угорщині.
* **Петра Дзядика,** який народився 1917 року в Україні, брат якого Іван проживає чи проживав у Німеччині.
* Джозефіни (Йозефіни) Модржевецької, яка народилась 1910 року в Україні.
* **Майка (Михайла) Турчиняка,** який народився 1920 року в Україні.
* **Мосеса (він же Морріс) Ліфшиця,** який народився 1908 року в Антополі (Аннополі) чи Білостоці.
* **Фреда** (він же **Дорко, Федір**) **Калинюка.**

Зацікавлених осіб, а також осіб, яким відоме місце проживання розшукуваних, просимо повідомити про це Укрін'юрколегію: Київ-34, вул. Золотоворітська, 2-а, тел. (044) 224-16-67, факс (044) 229-28-35.

Календар

«Червоне — то любов, а чорне — то журба»

Цими словами з відомої пісні можна сказати про пам'ятні дні у квітневому календарі. Хочеться, зрозуміло, якомога більше світлого, та є у нас чимало й чорного кольору — його, як слово з пісні, не викинути з історії.

13 — 90 років від дня народження української письменниці Оксани Іваненко.

14 — Великдень.

16 — 180 років від дня народження українського поета і композитора-аматора Д.Ф.Бонковського.

— 155 років від дня народження видатного українського педагога-просвітителя Х.Д.Алчевської.

18 — Міжнародний день пам'ятників та історичних місць.

21 — День святого Руфа.

22 — День землі.

— 110 років від дня народження Є.Я.Сагайдачного — українського художника і педагога.

25 — Василів день.

— 350 років тому укладено Ужгородську церковну унію.

26 — День Чорнобильської трагедії.

27 — Мартина.

28 — Всесвітній день поріднених міст.

— Святого благовірного Мстислава Великого (старший син Володимира Мономаха, розгромив половців і прогнав їх за Волгу).

29 — 115 років від дня народження української актриси К.А.Рубчакової (1881-1919).

Смачного!

І паска, і яйце, і ковбаски кільце

Сьогодні, у великодню суботу, роблять крашанки. Є таке повір'я: пофарбовані у п'ятницю швидко псуються, а суботні зберігаються протягом усіх свят.

У п'ятницю ж, за традицією, печуть паски. Однак споживають їх тільки після посвячення, до того — гріх. Обід у Страсну п'ятницю пісний, навіть риби не можна їсти. Переважно обходяться городиною — капустою, картоплею, огірками.

А завтра... Ось як писав про це етнограф Олександр Терещенко: «В Україні святкують Великдень веселіше і заможніше, ніж на півночі. В кілька рядів ставлять на стіл паски, що пеклися в різних солодощах та пахучому корінні. Разом з паскою, в яку встромлено гілочку свяченої верби і воскову свічку, — тарелі яєць, пофарбовані у різні кольори: жовтий, синій, червоний; начинене порося з хріном у зубах, а по боках його — зелень і овочі; смажена гуска, гиндик, телятина, вуджена свиняча шинка, ковбаса, сало, шматок чорного хліба, солодкі пиріжки, сир, сметана, сіль, карафка з горілкою, настоянки та наливки».

Розговіни — то цілий обряд, у різних місцях України він здійснюється по-різному, по-своєму красиво і мудро.

Спочатку їдять паску, яйця, шинку. Доходить черга до поросяти. При цьому не забувають час від часу промочити горло горілкою чи якимось іншим питвом. Але упиватися не можна, бо «як уп'єшся на розговінах, то весь рік будеш ходити немов у півсні, так тебе Бог покарає»...

Анатолій КОБЕЛЬНЮК, «Голос України»

Хто закепкував, той хай і розкепкує...

Побутує в Луганську така бувальщина. Коли автори пам'ятника Леніну, що встановлений на центральній площі, вперше представили своє дітище обкомівському начальству, те відразу вказало на суттєві недоробки. І скульптори — о диво! — навіть слова не сказали проти, відразу взялися переробляти статую. Що ж трапилося?

Пам'ятник створювали найвідоміші в Радянському Союзі «ленінорвиробники» — скульптори батько та син Манізери. Замовлень на увічнення вождя у них було багацько. Як люди практичні Манізери поставили справу на конвеєр і з розподілом за спеціалізацією. Батько ліпив голови Ілліча, а син — все інше.

І ліплення пішло бадьоріше.

Манізери були, звичайно, не халтурники. Але проколи траплялися навіть за такої організації праці.

Ось і в Луганськ привезли «від батька» голову Леніна в кепці, а «від сина» — безголову скульптуру вождя з... такою самісінькою кепкою в руці. Коли все це поєднати, виходить — Ілліч ніби у крамниці приміряє головні убори, а не виступає перед революційно настроєними пролетарськими масами.

Ясно, що так не годиться. Обласне начальство наказало батьку «зняти» кепку з голови Леніна, а сину — «висмикнути» кепку з руки.

Ось так з'явився у центрі Луганська знайомий усім городянам п'ятиметровий пам'ятник вождю — розкепкований.

Трапилося це не в простому році, а в ювілейному — 1967-му, у п'ятдесятиріччя Жовтневої революції.

Віталій МАКСЮТЕНКО, «Голос України»

Мусик-Вампір

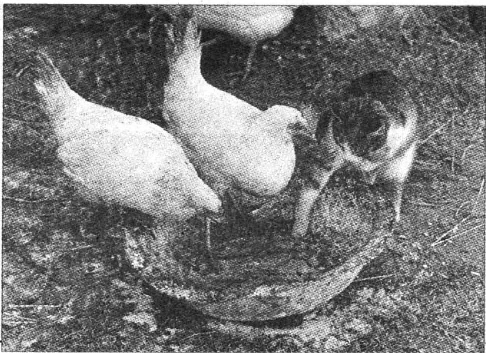
Незвичайне для поважної людини хобі помітили співробітники Сумського інституту модифікації поверхні в одного зі своїх колег. Спілкуючись із курцями, В'ячеслав Іванович час від часу «стріляє» у них порожні коробки з-під цигарок. Як з'ясувалося, у такий спосіб він виконує забаганки свого кота. Кицько полюбляє нюхати тютюн, а оскільки господар не палить, то доводиться запасатися ароматною тарою.

Бувають у кота і святкові дні — це коли господар пригощає його справжнім тютюном. Для цього в робочому столі зберігається пачка цигарок «Польот». Одного разу господар забув щільно зачинити шухляду. Меткий кицько це помітив і заходився лапою витягати коробку. Коли господар схаменувся, кіт уже розгулював квартирою з цигаркою в зубах, аж поки вона не розкисла.

Тютюн — не єдина пристрасть тварини. Якщо пригостять, охоче ласує шоколадом, какао, їсть моркву та капусту. Але найбільше задоволення отримує від запаху меленої кави. Як тільки загуде кавомолка, кіт біжить до кухні й вичікує, поки господиня не віддасть йому запорошену кришку. Тоді він встромляє мордочку в посудину, повертається на спину і, притримуючи кришку обома лапами, кілька хвилин «кайфує»...

Що цікаво, до господаря, який поставляє «зілля», кіт ставиться майже вороже, а в дружину В'ячеслава Івановича просто закоханий. Саме тому і має кицько два прізвиська. Господар називає його Вампіром, а господиня — Мусиком.

Сумська область.

З миру по слову

ЗОЛОТО — ЗА ТАК

АНГЛІЯ

- Чи то захід, чи то схід — нема краще, як свій рід.
- Юрба має багато голів, та мало умів.
- Дурна та риба, що двічі ловиться на ту саму приманку.
- Корову хоч і в світлицю заведи, то вона втече назад у хлів.
- Люби мене мало, але довго.

АФГАНІСТАН

- Клаптик рідної землі кращий від Сулейманового царства.
- Давній друг — мов осідланий кінь.
- Ти йому про диню, а він про шахиню.
- В одній чалмі двох голів не буває.
- Сокирою бліх не б'ють.

ПОРТУГАЛІЯ

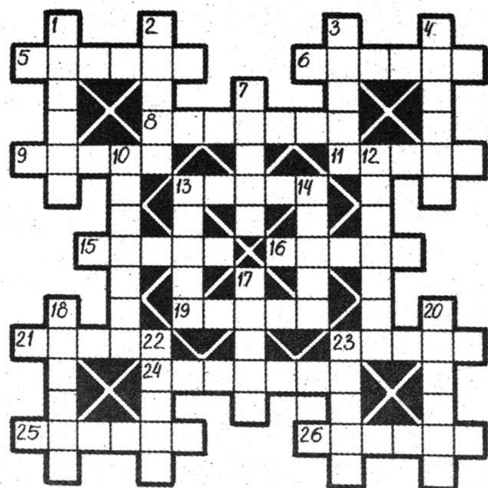
- Для нас Лісабон — казкова краса і закон.
- Скажи, з ким ти йдеш, і я скажу, що знайдеш.
- Людей більше тоне у вині, аніж у воді.
- Фальшива монета ходить уночі.
- Хто похапцем жениться, той довго кається.

Колектив Національної комісії з питань регулювання електроенергетики України глибоко сумує з приводу передчасної смерті заступника директора Управління ліцензування та ціноутворення

НАЗАРЕНКА Сергія Івановича

і висловлює щире співчуття родині та близьким покійного.

Кросворд «Великодній»

По горизонталі: 5. Син Хама, сина Ноєвого, родоначальника племен, котрі жили на землі обітованій і були віддані Ноєм у рабство нащадкам Яфета і Сіма. 6. Остання трапеза Спасителя, під час якої він встановив таїнство причастя. 8. Колегія керівних осіб у католицьких орденах. 9. Буддійська монументальна споруда для зберігання реліквій. 11. Боярин, який спорудив на Аскольдовій могилі церкву Св. Миколая — покровителя князя Аскольда. 13. Перша дружина Адама, яку Бог, згідно з шумерськими, а, пізніше, іудейськими міфами виліпив, як і Адама, з глини. 15. Звукове вираження поняття про що-небудь, котре, за євангелістом Іваном, має силу Творця. 16. Один із великих царів Ізраїлю. 19. Давньоіндійський цар III ст. до н.е., який об'єднав у одне царство території Індії, Пакистану і Афганістану і зробив буддизм офіційною релігією імперії. 21. Син Яфета, сина Ноєвого, від якого пішов народ, котрий утворився після приходу галілеян у Північну Припонтиду й змішування їх зі спорідненими скіфами, сарматами й антами, і що має ще іншу біблійну назву — народ Рош — русичі, тобто українці. 23. Сяйво над зображенням голови Бога чи святого, символ святості. 24. Таємничий метал з Атлантиди, перстень із якого, за легендами, міняв свій колір перед смертю володаря. 25. Книга М. Смотрицького. 26. Ворог Бога, спокусник і згубник людських душ.

По вертикалі: 1. Одне з восьми великих свят давньоукраїнського язичницького Кола Сварожого, коли відбувалися дівочі ворожіння на долю; православне свято Андрія. 2. Жіноче лісове божество в українській міфології. 3. Українська назва місцеперебування душ померлих грішників, відома в давньоукраїнській міфології як царство бога війни і кровопролить Пека. 4. Бог-творець в індійському тріумвіраті. 7. Український першодрукар, який у 1491 році видав у Кракові українською мовою «Октоїх» та «Часослов». 10. Покладений на музику псалом. 12. Одне з позначень диявола, пов'язане з вранішньою зорею як символ гордого і безсилого наслідування того світла, що складає містичну славу Бога. 13. Великий православний чоловічий монастир. 14. Трійчаста корона Папи Римського. 17. Півкупол для перекриття напівциліндричних частин будівлі. 18. Мусульманське літочислення, яке бере початок з 622 року. 20. Старовинні перекази та міфи, які виконували на Русі як священні космогенічні тексти та як плач на тризнах. 22. Роман Гончара. 23. Металеве оздоблення на іконах, що залишає відкритими обличчя та руки.

Наступний номер «Голосу України» вийде 17 квітня ц.р.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України. Видавець — Президія Верховної Ради України. 252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5. Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.

Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), В. ЖЕЖЕРА, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

- ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44, телефакс 449-85-62.
- Рукописів не повертаємо.
- Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КП № 1 від 18.09.1990 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі і понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 339474.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 Зам. 0311070.